

GRAMEX press

**Gramexin
korvaukset**
kääntyivät
nousuun

**Sokeri-
tehtaalta**
Aasian levy-
markkinoille

Haastattelussa
Nopsajalka
Eroma
Blind Channel
Tuukka Tams
Kassu Halonen

Kesän
keikkakuningatar
Saija Tuupanen

2
2022

Intro

Teksti: Riikka Hiltunen ja Heikki Jokinen

EMMA GAALASSA ESIINTYNYT
BLIND CHANNEL KERÄSI KUUSI EMMAA.
KUVA: NIKI SOUKKIO

Vuoden Emmat

Emma Gaalan palkinnot jaettiin Helsingin jäähallissa 6. toukokuuta. Tässä palkitut.

- Vuoden rock: Blind Channel
- Vuoden jazz: Linda Fredriksson
- Vuoden lastenmusiikki: *Muumi-perhe laulaa, oho!* (Eri esittäjiä).
- Vuoden klassinen: Helsingin kaupungin-orkesteri ja Susanna Mälkki
- Vuoden vieni-Emma: Blind Channel
- Vuoden metalli: Beast in Black
- Vuoden striimatuin ulkomainen biisi: Måneskin *I wanna be your slave*
- Erikois-Emma: Maarit Hurmerinta
- Vuoden myydyin albumi: Behm
- Vuoden yhtye: Blind Channel
- Vuoden rap/r&b: Gasellit
- Vuoden pop: Ellinoora
- Kriitikoiden valinta: Yona
- Vuoden musiikkivideo: Mikael Gabriel *Tokio*
- Vuoden iskelmä: Kaija Koo
- Vuoden biisi: Blind Channel *Dark Side*
- Vuoden etnoalbumi: Celenka
- Vuoden tulokas: Viivi
- Vuoden tuottaja: Samuli Sirviö
- Vuoden artisti: Ellinoora
- Vuoden striimatuin kotimainen biisi: Blind Channel *Dark Side*
- Vuoden albumi: Ellinoora
- Yleisöäänestys: vuoden artisti tai yhtye: Blind Channel

ELLINOORA. KUVA: ATTE MÄLÄSKÄ

ED SHEERAN. KUVA: WMG

Ellinoora ja Ed Sheeran duetoivat

Supertähti **Ed Sheeran** ja suomalaisartisti **Ellinoora** julkaisivat yhteisversion Sheeranin kappaleesta *2step*. Kappaleella Ellinoora laulaa sekä englanniksi että suomeksi. Kappale on osa sarjaa, jossa Sheeran versioi kyseistä kappalettaan eri artistien kanssa. Yhteistyö käynnistyi laulajien tavattua Sheeranin keikkaillessa Suomessa 2019. ●

Harpa Sanna Salmenkalliolle

Säveltäjä **Sanna Salmenkallio** palkittiin alkukeväästä pohjoismaisen elokuvamusiiikin Harpa-palkinnolla. Palkinto tuli **Virpi Suutarin** *Aalto*-dokumenttielokuvan (2020) musii-kista. Salmenkallio on ensimmäinen Harpa-palkinnon saanut nainen. Vuodesta 2010 lähtien jaetun palkinnon yhteisössä ovat Suomesta Music Finland ja Suomen Musiikintekijät. ●

SANNA SALMENKALLIO ESIINTYY MYÖS
DUONA IRAKILAISYNTYISEN ALI SAADIN KANSSA.
KUVA: NAUSKA

Uutta ymmärrystä etsimässä

Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen apulaisprofessori **Suvi Saarikallio** sai merkittävän ERC consolidator -rahoituksen vetämälleen Musicconnect-hankkeelle. Viisi-vuotinen hanke pyrkii uudistamaan ymmärrystä siitä miksi, milloin ja kenelle musiikki toimii kasvun ja hyvinvoinnin voimavarana sekä edistää tulosten hyödyntämistä musiikkikasvatukseen sekä lapsi- ja nuorisotyöhön. ●

SUVI SAARIKALLIO. KUVA: PETTERI KIVIMÄKI

Ukrainan tukena

Musiikkiala on osoittanut monin eri tavoin tukeaan Ukrainalle tänä keväänä. Teosto lahjoitti #Creators-ForUkraine -rahastoon, joka auttaa ukrainalaisia taiteilijoita ja heidän perheitään. We Jazz Records julkaisi hyväntekeväisyyskokoelman ja Turussa urut soivat Ukrainalle Mikaelinkirkossa. ●

ELINA VÄHÄLÄ. KUVA: ELINAVAHALA.COM

Uusi taiteellinen johto Naantalissa

Kesän 2022 Naantalin Musiikki-juhlat päättää sellisti **Arto Noraksen** 42-vuotisen kauden festivaalin taiteellisena johtajana. Uutena taiteellisena johtajana aloittaa viulisti **Elina Vähälä**. Hänet nähdään jo tämän vuoden Pohjoinen ulottuvuus-konsertissa, joka on tribuutti helmikuussa menehtyneelle **Jaakko Kuusistolle**. ●

Tyttöjen jazzleiri

Suomessa järjestetään kesällä ensimmäinen Jazzcamp for Girls -jazzleiri. Konseptin lanseerasi Tanskan Jazzliitto 2014. Tavoitteena on innostaa tyttöjä ja tytoiksi itsensä tuntevia perinteisesti miehisenä näyttyvän jazzmusiikin pariin turvallisessa ympäristössä. Leiri järjestetään tänä vuonna myös Ruotsissa, Puolassa ja Tanskassa. Pyrkimyksenä on alan sukupuolijakauman korjaaminen. ●

JAZZBASISTI KAISA MÄENSIVU ON
OPETTAJANA TYTTÖJEN JAZZLEIRILLÄ.
KUVA: LINSEY THOENG

Ilmastoasioiden äärellä

Suomen Jazzliitto sai opetus- ja kulttuuriministeriön 110 000 euron rakennetuen digitaaliseen tietopankki- ja yhteistyöalustaan. Se tarjoaa alan toimijoille tietoa, työkaluja ja tukea ilmastotoimissa. Hankkeessa ovat mukana Suomen keskeiset elävän musiikin alan järjestöt ja KEMUT-hanke. Lisäksi liitto sai erityisavustuksena 200 000 euroa hiilineutraalin kiertuemallin kehittämiseen. Tuella selvitetään Jazzliiton kiertueiden ilmastovai-kutukset ja kehitetään kestävämmän keikkailun malleja. ●

NMP laajenee

Teemu Brunilan ja **Jukka Immo-sen** 2019 perustama kustannusyhtiö Nordic Music Partners laajenee Ranskaan ja Hollantiin. Yhtiö tähtää Euroopan johtavaksi itsenäiseksi musiikin kustantajaksi. NMP:llä on ollut jo paikallinen yhtiö Norjassa. Nyt remmiin astuu tekijöitä, jotka ovat tehneet hittejä muun muassa **Justin Bieberin** ja **Sian** kanssa. ●

MICHAEL MONROE. KUVA: WMG FINLAND

Kirjoja musiikista

Like Kustannuksen kesän ja syksyn julkaisuohjelmassa on luvassa paljon musiikkiaiheista kirjallisuutta. The Rasmuksen historiaa avaa **Ari Väsentänen** ja Viikatteen **Asko Alanen**. Muskan elämäkerran kirjoitti **Sauli Miettinen** ja **Jim Pembroke** (1946–2021) teki omaelämäkerran. **Marco Kososen** *Bändilaboratorio*. *Tarinoita Lepakkoluolasta* on historiikki Lepakkoluolan bändeistä ja **Michael Monroe** kirjoitti lastenkirjan *Makke ja Nupu*. ●

MAIA KAUIHANEN. KUVA: ANTTI KOKKOLA

Kansanmusiikin nettikoulu

Norjalainen The Folk Music Academy -sivusto tarjoaa kansanmusiikin opetusta verkossa. Opettajat ovat pohjoismaisia ammattikansanmuusikoita, joukossa **Maia Kauhainen** ja **Antti Järvelä**. Vuosimaksulla saa eri instrumenttien englanninkielisiä opetusvideoita sekä zoom-opetusta suorina lähetyksinä. ●

THEFOLKMUSICACADEMY.COM

Pääkirjoitus

LAURI KAIRA
Päätoimittaja

Keikkakesä alkaa, normaaliaika ei

Kaikki toivovat, että alkavan kesän festivaalit, konsertit ja keikat onnistuvat paikkaamaan korona-rajoituksista kärsineen musiikkialan taloutta. Normaaliin vielä ei kuitenkaan palata. Pelkkä rajoitusten poistuminen ei riitä. Konserttien ja kiertueiden järjestäminen on pitkän tähtäimen työtä.

Kyse on myös koko alan toiminnan käynnistämisestä ja resursoinnista sekä siitä, että saadaan yleisö oikeasti liikkeelle. Siksi pandemiaa edeltävän tason saavuttamiseen menee vielä aikaa.

Koronapandemia aiheutti valtavaa haittaa musiikkialalle. Musiikkialan tulonmenetykset nousivat Music Finlandin mukaan kahden vuoden aikana 470 miljoonaan euroon, josta valtion tuet kompensoivat 93 miljoonaa euroa.

Musiikkialan arvo laski yhteensä 350 miljoonalla eurolla. Kevään 2022 Musiikkialan barometrin vastaajista valtaosa kertoo taloudellisen tilanteensa heikentyneen kolmen vuoden takaiseen verrattuna.

Jälleenrakentamiseen tarvitaan vahvaa panosta yhteiskunnalta. Luovat alat ovat Suomelle tärkeitä sekä tiedon, kulttuurin, ilon ja elämysten tuottajina että merkittävänä työllistäjänä ja talouskasvun lähteenä.

Kolmen ministeriön (TEM, STM ja OKM) asettama Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmä kirjasi vuonna 2017 mietintönsä, että luovien alojen ”tuot-tama arvonlisäys sekä osuus työllisistä on suurempi kuin esimerkiksi elektroniikka-teollisuuden, paperiteollisuuden tai kaivos-teollisuuden.”

Kulttuuritarjonnan puute korona-aikana on vaikuttanut negatiivisesti ihmisten vireyteen ja jaksamiseen. Tämä osoittaa, että luovilla aloilla on kansantaloudellisen panoksensa ohella tärkeä merkitys yhteiskunnan henkisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden ylläpitäjänä.

Kuuman keikkakesän lisäksi nyt tarvitaan selkeitä päätöksiä kulttuurialan tukemiseksi. Päätäjien ja eri hallinnonalojen on nyt aika sitoutua rakentamaan sellainen pitkän aikavälin toimenpideohjelma, jolla turvataan kulttuurialan perusedellytykset, työllisyys ja kasvu. ●

SAIJA TUUPANEN

- Syntynyt 1982 Tuupovaarassa, asuu Helsingissä. • Vuoden 2003 Tangokuningatar.
- Voitti 2021 Syksyn sävel -kilpailun kappaleella *Kuurasydän*. • Palkittu muun muassa musiikin tekijä- ja kustantajajärjestöjen jakamalla Vuoden raportoiija -tunnustuksella 2017 ja Kullervo Linnan säätiön palkinnolla 2021. • Julkaissut viisi albumia: *Saija Tuupanen* (2004), *Tartu hetkeen* (2009), *On onni siinä* (2014), *20 suosikkia* (2016), *Joulu puhuu* (2018) ja *Kuurasydän* (2021).

Keikkakuningatar

Saija Tuupanen on keikkalavojen väsymätön kiertäjä ja tanssikansan rakastama kiintotähti, jolle viihdyttäminen on kaikki kaikessa.

Teksti VILLE HARTIKAINEN *Kuvat* MIRA TIINANEN

N o niin, tervehdys”, kuuluu naisääni linjan toises-ta päästä.

Saija Tuupanen vastaa puhelimeen ja on valmis aloittamaan haastattelun. Vihdoin-kin, voisi sanoa. Laulajattarella on riittänyt viime viikkoina kiirettä, ja juttutuokiota on jouduttu sumplimaan useampaan otteeseen.

Nyt Tuupasella on alkanut ansaittu hengähdystauko ennen kesän keikkojen alkamista. Sitä hän viettää Tuupovaarassa, vanhempiensa luona, joita on käynyt tapaa-massa viimeksi jouluna.

”Onhan tämä aika hektistä”, Tuupanen sanoo ja naurahtaa.

Sellaista hänen elämänsä on ollut jo parinkymmenen vuoden ajan. Tuupanen kruunattiin vuonna 2003 Tangokuningattareksi, ja sen jälkeen vapaapäiviä on ollut harvakseltaan. Tuupanen muistelee tehneensä pelkästään Tangomarkkinoita seuranneena vuotena 265 keikkaa.

265!

”Niinpä”, Tuupanen sanoo.

”Mutta se olikin sellainen määrä, että vaikka oli miten nuori ja innokas, niin sen vuoden jälkeen olin tosi väsynyt. Kyllä siinä piti ihan kunnan breikki pitää. Se tahti lä-sähti niin kovaa päin kasvoja.”

Rakkaudesta lajiin

Ei vauhti ole tosin sen jälkeenkään juuri hiljentynt. Tuupanen arvioi tekevänsä edelleen keskimäärin 220–230 keikkaa vuodessa. Se on valtava määrä esiintymisiä, ja niiden ansiosta Tuupanen onkin julistettu useam-pana vuotena Suomen epäviralliseksi keikka-kuningattareksi.

”Kyllä mie aikamoinen työnarkomaani olen ollut”, hän sanoo ja lisää, että työ on mennyt aina muun elämän edelle.

Hirvittääkö tempo?

”Niin, ehkä sitä on niin tottunut. Mutta kyllä sitä näin neljäkymppin kynnyksellä jo

miettii sitä... On sitä huomannut, ettei ole enää parikymppinen, eikä jaks valvoa enää samalla lailla. Lepopäiviä on pakko olla.”

Mikä sitten saa hänet paahtamaan tukka putkella vuodesta toiseen? Tähän Tuupa-sella on yksinkertainen vastaus: intohimo musiikkia ja esiintymistä kohtaan.

Laulamisen lisäksi tärkeää on ollut päästä tekemään työtä, jossa saa olla ihmisten lähel-lä. Se taas onnistuu parhaiten keikkailemalla tiuhaan. Tuupanen sanoo, että tanssilavakult-tuurista on muodostunut vuosien mittaan tärkeä osa hänen artisti-identiteettiään.

Tanssilavoja hän kuvaa aivan omaksi maailmakseen. Samanlaista tunnelmaa ei löydä hänen mielestään mistään muualta.

”Vaikka olisit kuinka väsynyt ja elämässä olisi mitä tahansa meneillään, niin kun näet ihmisten iloiset kasvot ja tunnet sen vuoro-vaikutuksen, niin se antaa hirveän paljon. En saa sitä samaa fiilistä mistään muualta. Se on mulle niin tärkeä paikka”, hän kuvailee.

”Kun huomaan, että pystyn kosket-tamaan laululla, ja keikan jälkeen ihmiset tulevat kertomaan kokemastaan, tuntuu se tärkeältä. Hyvän tekemiseltä.”

Laulujen lunnaat

Ei laulajan arki silti pelkkää juhlaa ole. Tuu-panen sanoo, että vaikka laulaminen ja ih-misille esiintyminen ei tunnukaan hänestä ikävältä, lähes kaikki muut keikka-ammatti-

”Kyllä mie aikamoinen työnarkomaani olen ollut.”

Tanssilavat ovat aivan oma maailmansa, Saija Tuupanen sanoo. Sellaista tunnelmaa ei löydy mistään muualta.

laisen työhön liittyvät osa-alueet tuntuvat välillä raskailta.

Pahinta ovat pitkät ajomatkat ja jatkuva odottaminen.

Keikkapaikalle Tuupanen lähtee kotoaan Helsingistä useimmiten keskipäivän aikoi-hin, ja saapuu satojen kilometrien päästä sijaitsevaan määränpäähensä useamman tun-nin ajomatkan jälkeen. Sen jälkeen edessä on soundcheck ja muuta valmistautumista illan esiintymistä varten.

Sen jälkeen tapetaan vain aikaa.

Viimein, kun puolentoista tunnin keikka on lopulta päättynyt, Tuupanen astelee hiki-karpat valuen takahuoneeseen, hengähtää hetken ja lähtee yönselkään useamman tun-nin paluumatkalle. Nukkumaan hän pääsee useimmiten vasta aamuyöstä – ei kuitenkaan koskaan ennen kahta, Tuupanen huomauttaa.

Vuosittain auton mittariin kertyy noin 80 000 ajokilometriä.

Tuupanen sanoo, että on joutunut tiiviin keikkaelämän vuoksi luopumaan monesta asiasta. Läheisten merkkipäivät ja juhlapyhät – joulua lukuun ottamatta – ovat jääneet hä-neltä poikkeuksetta välistä. Myös kavereiden näkeminen on hankalaa, kun viikonloppuisin on aina keikalla jossain päin Suomea.

”Välillä siitä on tullut paha mieli”, Tuu-panen huokaa.

”En puhuisi silti uhrautumisesta. Tämä on kuitenkin työ, jota rakastan.”

Hän ei kuitenkaan ihmettele, miksi moni suosittu iskelmäartisti on turvautunut jossain kohtaa uraansa alkoholiin ja monesti myös sotkemaan elämänsä. Rasitus on välillä niin kovaa. Hän kuitenkin toteaa, että viimeisten parinkymmenen vuoden aikana keikka- ja lava-kulttuuri on siistiytynyt ja ammattimaistunut.

Samalla myös yleisön odotukset ja tar-peet ovat muuttuneet.

”Ennen keikalle tultiin ennen kaikkea viihtymismielessä. Nykyisin monille liikku-maan ja tanssimaan pääseminen on tärkeintä. Tanssista on tullut urheilumuoto”, Tuupanen kertoo.

Estradikammos

Mikään itsestäänselvyys laulajanuralle lähte-minen ei ollut. Tuupanen kertoo kärsineensä varsinkin nuorempana todella kovasta esiin-tymisjännityksestä. Koulussa laulukokeen tai esitelmän pitämisestä ei ollut tulla mitään.

Tuupanen muistaa edelleen hiipivän pa-niikin tunteen, kun tuli hänen vuoronsa as-tella luokan eteen. Puhe takelteli, kädet hiko-sivat ja jalat vatkasivat holtittomasti. Noina päivinä Tuupanen koitti valita päälleen sel-laisia vaatteita, jotka eivät olisi paljastaneet hänen tariseviä jalkojaan.

”Ne olivat mulle tosi kovia paikkoja”, hän kertoo.

Saija Tuupanen voitti Syksyn Sävelen 2021 laululla Kuurasydän.

KOLME TÄRKEÄÄ KEIKKAA

TANGOJA PARIISISSA

”Vuonna 2005 Ranskan Suomi-seura kutsui minut Pariisiin esittämään kotimaisia tan-goklassikkoja. Konsertti pidettiin elegantis-sa salissa, olin tälläytynyt hienoon juhlapu-kuun ja kappaleita säestettiin flyygelillä ja bandoneónilla (harmonikkasoitin). Jokaisen kappaleen jälkeen yleisö nousi seisomaan ja huusi bravota. Ajattelin, että tämän on pakko olla unta. Se tunnelma oli niin usko-maton.”

LEGENDAN MUISTOKONSERTTI

”Sain kunnian laulaa **Taipaleen Reijon** muistotilaisuudessa Tampere-talossa ke-väällä 2019. Muistan ikuisesti sen hetken, kun hänen vaimonsa seurasi esitystä ja sain esittää hänelle Reijon kappaleet *Olet ystä-vän* ja *Ruusu joka vuodesta*. Reijo oli hieno

ihminen. Arvostan hänen vuosikymmenien pituista uraansa ja tapaa, jolla hän otti minut vierelleen. Hän antoi lavalla aina kaikkensa. Ihmisten viihdyttäminen oli niin syvällä hänen sisimmässään.”

SYKSYN SÄVELEN VOITTO

”Tämä on vielä tuoreessa muistissa. Osallis-tuin syksyllä 2021 Syksyn sävel -kilpailuun, joka järjestettiin vuosien tauon jälkeen. Oli uskomaton tunne, kun pääsi pitkän korona-tauon jälkeen esiintymään ja kappaleeni *Kuurasydän* julistettiin finaalin lopussa voit-tajaksi. Tuntui, että oli saavuttanut jälleen jotain suurta. Tuntui myös hienolta päästä kilpailemaan yhdessä **Mikko Alatalon**, nelinkertaisen Syksyn sävel -voittajan, kanssa.” ●

”Lähdin niinä päivinä itkien kouluun.”

Eikä jännitys helpottanut edes siinä vai-heessa, kun Tuupanen jo hamusi laulajan-uralle. Seinäjoen Tangomarkkinoidenkin alkuerissä eräs tuomariston jäsen kävi huo-mauttamassa Tuupaselle, että ”sulla tosi kau-nis ääni, mutta jännitys näkyy päälle”.

”Kädet tarisivat ihan holtittomasti. Se oli niin mahdotonta.”

Tuupanen sanoo hermoilevansa esiinty-mistä edelleen, mutta osaavansa hallita tun-teitaan huomattavasti paremmin. Siinä aut-tavat vankka usko omaan ammattitaitoon ja tuhansien esiintymisten tuoma keikkarutiini.

”Tosin sunnuntaina bändin pojat taas sanoivat, kun mulla olivat kädet ihan hiestä märkinä, että miten sie voit edelleen jännit-tää, yhdeksäntoista vuoden jälkeen. Vastasin, että niinpä”, Tuupanen naurahtaa. >>>

Intohimona musiikki

soundi.fi

Keikkojen häviäminen koronapandemian aikana sai epätietoisuuden tulevasta hiipimään uniinkin, Saija Tuupanen sanoo.

>>>

Pandemian kourissa

Koronapandemia on arvatenkin muuttanut totuttua työrytmiä. Tuupanen myöntää maaliskuussa 2020 tulneiden kokoontumisrajoitusten tulleen hänelle shokkina. Hänellä itsellään keikkakalenteri oli täytetty totutusti pitkälle kesään. Äkkiä kaikki olikin peruttu.

Tuupanen sanoo kahden viime vuoden olleen taloudellisesti vaikeaa aikaa, mutta miltei vielä vaikeampaa oli epätietoisuus tulevasta. Kukaan ei osannut sanoa, milloin rajoitukset puretaan. Milloin normaaliin elämään palataan? Päästäänkö keikoille vielä vuosienkaan päästä?

Pelot hiipivät uniinkin.

”Näin jatkuvasti unta, että olin menossa lavalle tukka laittamatta, mekko ja kengät olivat kadonneet ja olin aina myöhässä keikalta. Se ahdistus purkautui sitä kautta”, Tuupanen kertoo.

Mutta ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin. Keikkatauton aikana hän huomasi, että oli itseasiassa hirveän väsynyt. Vuosien työputki vailla kunnon palautumista oli uuvuttanut hänet. Kiireen keskellä se oli vain jäänyt huomaamatta.

”Olen yrittänyt ajatella positiivisesti, että sain ensimmäistä kertaa pitkään aikaan levätä kunnolla. Tai istua ensimmäisen kerran seitsemääntoista vuoteen laiturinnokassa juhannuksena, katsella järvelle ja kuunnella linnunlaulua. Aina ennen olin ollut keikalla.”

Oma polku

Toukokuun lopulla Tuupanen täytti 40 vuotta. Takana on miltei parikymmentä vuotta ammattimuusikon elämää – ja edessä luultavasti vielä paljon enemmän. Ainakin, jos se on Tuupasesta itsestään kiinni.

Esikuvista kysyttäessä Tuupanen sanoo ihailevansa **Laila Kinnusta**, hänen työmoraaliaan ja kunnianhimoaan. Tai **Paula Koivuniemeä**, joka on antanut iskelmämusiikille ja viihdyttämislle suurimman osan elämästään.

Ei hän silti heidän jalanjäljissään haluaisi astella. Kaikesta kunnioituksesta huolimatta.

”Olen halunnut ajatella aina, että minä olen minä, ja tämä on minun tieni. En ole halunnut kenenkään muun uraa. Jokaisella on oma polkunsaa.”●

Käyrät kääntyivät kasvuun

Gramexin korvauskertymä nousi viime vuonna koronaa edeltävälle tasolle.

Teksti LAURI KAIRA

Gramexin vuosikatsauksessa kerrotaan vuoden 2021 avaintapahtumat. Niihin kuuluvat muutto uusiin tiloihin, ennätysellisen matalan kuluprosentti ja korvauskertymän kasvu koronaa edeltävälle tasolle.

Vuoden lopussa Gramexilla oli 60 466 asiakassopimusta muusikoiden ja tuottajien kanssa. Niiden määrä kasvoi 2 583 kappaleella. Lisäksi asiakkaana on noin 32 000 musiikkia käyttävää liikepaikkaa.

23,8 miljoonaa euroa

Koronapandemian vaikutukset näkyivät edelleen kaupallisten radioiden mainosmyynissä ja taustamusiikkipuolella. Ulkomaankorvausten ennätystulos kuitenkin nosti korvauskertymän koronaa edeltäneelle tasolle.

Gramex-korvauksia kertyi 23,8 miljoonaa euroa muun muassa äänitemusiikin käytöstä mediassa, tapahtumissa ja taustamusiikkina. Korvauksia jaettiin yhteensä 21,1 miljoonaa euroa. Siitä 8,8 miljoonaa euroa

meni taiteilija-asiakkaille ja 12,3 miljoonaa tuottajille.

Kehitystä ja pilotteja

Gramex toteutti yhteistyössä korvauksia maksavien asiakkaiden kanssa tutkimuksen, jossa asennettiin taustamusiikkia analysoivia ”black boxeja” ravintoloihin eri puolilla

Suomea. Loppuvuonna alkoi vastaava pilotti viiden radiokanavan kanssa. Tavoitteena on kehittää entisestään tilitysten tarkkuutta.

Gramexin yhdessä itävaltalaisen BiConceptsin kanssa kehittämä Apollo-asiakkuudenhallintajärjestelmä on ostettu jo useisiin muihin järjestöihin maailmalla. Gramex on aktiivisesti rakentamassa Kansalliskirjaston kanssa Suomeen ISNI-identifiointitunnusten automaattista hankintaprosessia.

Tammikuussa Gramex otti kansainvälisen RDx-metadatabasin käyttöönsä yhtenä maailman ensimmäisistä järjestöistä. Gramex kuuluu kansainvälisen RDx-projektin pilottiryhmään sekä DDEX-yhteisöön.

Uuteen osoitteeseen

Toiminnan tehokkuutta kuvaava niin sanottu efektiivinen kuluprosentti aleni entisestään 14,8 prosenttiin. Kun huomioon otetaan oikeudenhaltijoille maksettava kahden prosentin sijoitustuottohyvitys, muodostuu toiminnan kokonaiskuluprosentiksi 12,8 prosenttia.

Gramex muutti viime vuonna Musiikin Satamaan. Yhdeksän musiikkialan organisaation yhteinen toimistotalo edistää synergiaa. Gramex ja Teosto olivat hankkeen koordinaattoreita. Uusi tila on aiempaa kustannustehokkaampi. Gramexilla oli vuoden 2021 lopussa 19 työntekijää, joista 11 oli miehiä ja kahdeksan naisia.

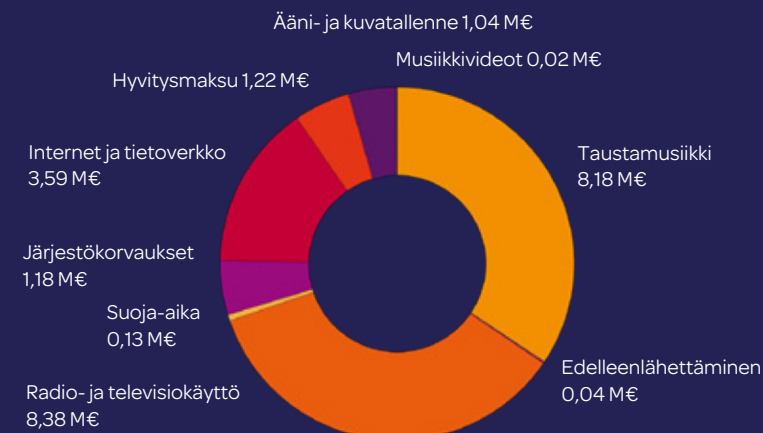
Musiikin puolesta

Tietoa toiminnastaan Gramex jakoi muun muassa 48 000 kappaleena leviävän Gramexpressin ja sähköisten uutiskirjeiden avulla.

Gramex teki musiikkialan hyväksi edunvalvontaa sekä Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry:n että Music Finlandin kautta. Pääpainopisteitä olivat arvokuilu-direktiivin implementointi, taiteilijan työttömyyskorvausten ongelmat, koronarajoitusten kompensointi ja yksityisen kopioinnin hyvitys.

Edunvalvonta tuotti tulosta. Hallitus päätti vakiinnuttaa yksityisen kopioinnin hyvityksen 11 miljoonaan euroon vuosiksi 2022–2026, korjata tekijänoikeuskorvausten yhteensovittamisen työttömyyspäivärahan kanssa ja antoi valtaosin direktiivin mukaisen lakiesityksen arvokuilun korjaamiseksi.●

Tekijänoikeustulot vuonna 2021

Suurimmat korvaustulot tulivat taustamusiikkisektorilta (8,18 milj.), radio- ja TV-käytöstä (8,38 milj.), Internet- ja tietoverkkokäytöstä (3,59 milj.), järjestökorvauksista (1,18 milj.) ja hyvitysmaksusta (1,22 milj.).

ANTTI HAKALA

• Taiteilijanimi Nopsajalka. • Syntynyt 1978 Vantaalla, asuu Helsingissä. • Tehnyt soolouraa ja vaikuttanut useissa eri kokoonpanoissa. • Julkaisi äskettäin singletrilogian *Suunnitelma A*, *Fomo* ja *Oreo*.

Nopsajalka operoi studiossa ja toimistolla

Säännöllisestä keikkailusta luopunut Nopsajalka toimii tuottajana, artistina, A&R:nä ja biisinkirjoittajana. Hän haluaa auttaa ja tukea muita artisteja taustahahmona.

Teksti JUHANA UNKURI *Kuvat* JAN-ERIK OLIN

Nopsajalan tuore single-trilogia *Suunnitelma A*, *Fomo* ja *Oreo* edustaa eloktronista tanssimusiikkia. Nopsajalka eli **Antti Hakala** toteaa uusien biisien kuulostavan taas ”Nopsajalta”. Hän kertoo tajunneensa niitä tehdessään, mikä hänen artistiudessaan on oleellista.

”Olen halunnut tehdä biittejä, jotka liikuttavat massoja. Sanoituksissa olen halunnut käsitellä diippejä asioita siten, että kuulijan naamalle jää ’typerä hymy’. Tein hauskoja tekstejä kipeistä aiheista ja melodioita, jotka jäävät mieleen kertakuulemalla ja pajaavat sielua ymmärtäväisesti”, Hakala luonnehtii.

Nopsajalan edellinen pitkäsoitto, 2020 julkaistu *Sade* oli lähinnä poppia. Pari vuotta aiemmin hän oli ilmoittanut lopettavansa uransa keikkailevana artistina.

”*Sade*-albumilla koko artistiuteni oli sivuroolissa ja olin niin lähellä omaa itseäni kuin voin vaan olla. Harkitsin myös tuon levyn julkaisemista oikealla nimelläni. *Sade* oli hyvä trippi, jolla kävin läpi omaa persoona, identiteettiä ja suhdetta omaan artisti-miinaan”, Hakala pohtii.

Hakala kertoo valinneensa singletrilogiaansa saundeja, jotka tuntuivat hyviltä ja relevanteilta tässä ajassa. Samalla se on musiikkia, joka on ollut hänen omalla soittolistallaan jo vuosia.

”Kun olen pyöräillyt viime kesät iltaisin ja öisin pitkin Helsingin rantoja, olen kuullut pusikoista enemmän ja enemmän tekno- ja housesoundeja. Ne ovat samalla kaikuja minun omasta nuoruudestani. Olin toisinajattelija taidelukiolainen, joka ei ollut jaksanut opetella skaaloja ja moodeja, vaan yritti välittää muillekin elektronisia biittejä ja syviä bassoja.”

Yhteistyötä nuoren polven kanssa

Tuoreella singletrilogialla on selkeä tekstilinen kokonaisteema. Hakala on halunnut löytää siinä keinoja puhua miehen seksuaalisuudesta ja tunnemaisemasta vuonna 2022.

”Esimerkiksi *Suunnitelma A* -biisissä havahdutaan siihen, ettei haluta olla toiselle vain jokin säätö tai B-suunnitelma, vaan kaikki halutaan laittaa oikeasti peliin.”

Hakala halusi biiseihinsä diggailemiaan nuoremman polven artisteja. *Suunnitelma A* -biisissä Nopsajalkaa feattaa **Ege Zulu**. Hakalan mukaan yhteistyö virisi yllättävien kohtaamisten kautta.

”Törmäsin Egeen viime vuoden lopulla moneen kertaan sattumalta. Erään kerran kävin katsomassa hänen keikkansa. Egestä välittyi sellainen energia, että minun oli pakko saada hänet mukaan.”

Hakala ja Ege Zulu sopivat näkevänsä joku kerta studiolla.

”Kun menin seuraavana maanantaina studiolle, Ege oli siellä”, Hakala naurahtaa.

Kaksikko alkoi työstää biisiä saman tien valmiiksi. Ensimmäisenä päivänä he kävivät läpi sen biittiä ja saundimaailmaa. Seuraavana päivänä he kirjoittivat ja äänittivät Egen räppiosuudet.

”Yhteensä sen päivän työskentelyyn meni puolitoista tuntia – tähän sisältyi lounastauko. Kaikki tapahtui orgaanisesti ilman liikaa kelailua. Egellä oli myös tosi hyviä idiksiä biisin tuotantoon ja hänen kanssaan oli superhauskaa tehdä biisi.”

Fomoon Hakala kertoo etsineensä jonkin aikaa sopivaa feattaajaa. Lopulta hän valitsi **Emen**.

”En tiedä miksi kesti niin kauan tajuta, että Eme oli siihen paras valinta. Oli siistiä huomata, miten helposti hän otti biisin omakseen. Lopputulos kuulostaa juuri siltä, millaiseksi *Fomon* alun perin ajattelin.”

Oreo-kappaleessa feattaava **Nelli Milan** on auttanut Hakalaa kevään mittaan studiolla tuotantojen kanssa, kun Hakalalla on ollut kiireistä myös päivätöissä Sonylla.

”Tuntuu, että ajatuksemme tuottamisesta ja musan tekemisestä klikkaavat hyvin yhteen. Sovimme, että teemme jatkossakin tuotantoja yhdessä, ja tuntui luontevalta esitellä Nelli myös artistina minun sinkkullani.”

Hakala sanoo kirjoitelleensa uusia biisejä omaksi ilokseen. Samalla hän on halunnut käsitellä asioita, joita omassa elämässä on tapahtunut ja mitä hän on muuten pohtinut.

”Ensin mietin, olenko tekemässä uutta albumia, mutta sitten totesin näiden biisien toimivan hyvin sinkkuina. Tähän väliin minulla ei ollut sen enempää sanottavaa.”

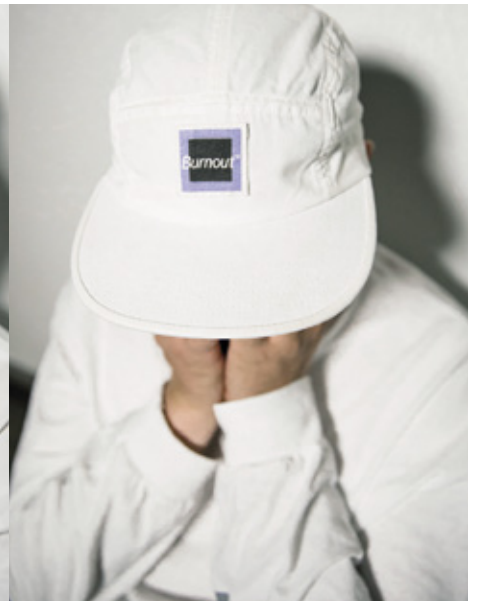
Monen roolin mies

Antti Hakala eli Nopsajalka aloitti uransa 1990-luvun lopulla Soul Captain Band -reggae-yhtyeessä. Noin kymmenjäseniseen orkesteriin kuuluivat muun muassa **Jukka Poika** ja tuottaja **Bommitommi**, joiden kanssa Nopsajalka perusti sittemmin Kapteeni Ä-ni -yhtyeen.

Nykyään Antti Hakala on musamaailmassa monen roolin mies: tuottaja, artisti, A&R ja biisinkirjoittaja.

Sopiva määrä kaaosta auttaa keskittymään olennaiseen ja saamaan itsestään parhaan irti, Nopsajalka sanoo.

”Minulla ei ole ikinä ollut sellaista huijarisyndroomaa, mikä monilla kai on.”

nistunut rakentamaan ympärilleni hässäkän sanomalla tarpeeksi monta kertaa joo.”

Hakala kertoo yrittävänsä samaan aikaan kuunnella demoja ja siivoilla piuhoja studion nurkasta. Välillä hän pitää taukoja, juo studiokahvia, hyräilee jotain uutta melodiaa ja äänittää sen sanelimeen. Välillä hän törmää johonkin artistiin tai tuottajaan, kyselee kuulumiset ja lausuu kannustuksen sanat. Sitten hän menee takaisin omaan koppiinsa ja sulkee oven.

”Esimerkiksi siinä kohtaa minulle saattaa tulla mieleen jokin agenda, joka tuntuu sinä päivänä tärkeimmältä. Tartun puhelimeen ja alan soitella. Samalla kaivan kaikki demot ja referenssit mitkä liittyvät asiaan, ja lähetän linkkejä ja tiedostoja”, Hakala kuvailee työskentelyään.

Hakala sanoo oppineensa, että sopiva määrä kaaosta auttaa häntä keskittymään olennaiseen ja saamaan itsestään parhaan irti. Hän on löytänyt monista muista samaa taipumusta.

”Vastaavasti on monia, joille tuollainen ei sovi lainkaan, vaan he haluavat keskittyä yhteen prosessin vaiheeseen kerrallaan. Heille voin olla se, joka blokkaa kaaoksen pois ja luo rauhaa.”

Ainutlaatuksia lumihitaleita

Hakala toteaa, ettei musiikkialalle valmistuta koulusta, eikä edes Youtube-tutoriaaleista. Hänen mukaansa nykyään musiikkiyhtiöiden on toimittava aina artistilähtöisesti, artistin yksilöllisyyttä ja erityispiirteitä kunnioittaen. Vain tällä tavoin voidaan tuottaa autenttisia ja pitkäkestoisia artistiuria.

”Jokainen on oma ainutlaatuinen lumihitaleensa, joka löytää paikkansa tästä himmelistä – tai sitten ei. Joka tapauksessa sen ainutlaatuisuuden vaaliminen on ainoa tapa tuottaa musiikkia, jolla on merkitystä. Lopulta se tuo myös arvoa levy-yhtiöiden, tuottajien, muusikoiden, keikkajärkkäreiden ynnä muiden lompakon pohjalla.”

”Tähän aikaan ei yksinkertaisesti enää sovi vanhanajan autoritääriäinen suhtautuminen musiikintekijöihin. Nykyaikana on välttämätöntä tiedostaa ja ymmärtää erilaisia kulttuuritaustoja, neurodiversiteettiä ja ylipäätään monimuotoisuutta.”

Hakalaa eli Nopsajalkaa kysytään yhä säännöllisesti keikoille. Monesti häntä pyydetään myös häihin laulamaan *Lupaani olla* -laulu, joka on hänen ehkä suurin hittinsä. Hakala ei tee hääkeikkoja ja toteaa, että on ylipäätään keikkojen osalta nähnyt ja kokenut oikeastaan kaiken, mistä oli ikinä unelmoinut.

”Nykyään unelmani keikkailusta on jotain tosi pientä tai jotain tosi isoa. Uran aloittaessani keikkailu oli lähinnä vapaamuotoista freestyle-sessiointia. Uskon, että nykyään yleisö ei sellaisen kohdalla oikein edes tajuaisi mitä lavalla tapahtuu. Kaikki ovat tottuneet siihen, että artisti vetää joka ilta saman hitti-potpurin.”

Säännölliseen peruskeikkailuun tarvittaisiin hirveä nälkä, Hakala sanoo.

”Kaipaen edelleen sitä fiilistä, mikä tulee kun on yleisön kanssa vuorovaikutuksessa. Mutta käytännössä saan sen dopamiiniannon, kun käyn välillä feattaamassa kavereiden keikoilla.”●

Te kerroitte, Gramex kuunteli

Gramexin tuore asiakas- ja sidosryhmäkysely selvitti alan ammattilaisten näkemyksiä.

Teksti SARI AALTO-SETÄLÄ Kuva GETTY IMAGES

Kyselyn mukaan tekijänoikeuksien ja musiikin merkitys on alan ammattilaisille keskeinen. Erityisesti taiteilijat, jotka olivat huolissaan tulevaisuuden toimeentulon kehittämisestä, peräänkuuluttivat tekijänoikeuskorvausten merkitystä.

Kaikista suomenkielisistä oikeudenhaltijoista 83 prosenttia piti musiikin tekijänoikeussuojaa tällä hetkellä joko sopivana tai jopa liian heikkona. Lupa-asiakkaista miltei jokainen vastannut uskoi musiikin käytön ja merkityksen kasvavan tulevaisuudessa.

Gramex kuuntelee -kysely toteutettiin verkossa suomeksi ja englanniksi maaliskuuhuhtikuussa. Se kartoitti Gramexin oikeudenhaltija- ja lupa-asiakkaiden sekä avainsidosryhmien näkemyksiä musiikkialan ja tekijänoikeuksien tulevaisuudesta, Gramexin palveluista sekä viestinnästä. Vastauksia saatiin yhteensä 1 219, joista 38 englanniksi. Tuloksia hyödynnetään Gramexin toiminnan ja viestinnän suunnittelussa.

Jakaantuneet tulevaisuudennäkymät

Näkemykset musiikkialan tulevaisuudennäkymistä jakaantuivat. Lähes kaikki vastanneet musiikin lupa-asiakkaat näkivät, että musiikin käyttö ja merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Heitä ovat kaupallisten radioiden, Yleisradion, av-tuotantoyritysten sekä taustamusiikkiopeeraattorien edustajat. Kasvun kiihdyttäjänä pidettiin digitaalisuutta.

Toisaalta digimurros luo epävarmuutta. Gramexin oikeudenhaltijat eli äänitteillä esiintyvät taiteilijat ja tuottajat kokivat, että digiajalla tulevaisuuden toimeentulo ja tulonmuodostus on vaikeasti ennakoitavaa. Noin puolet oikeudenhaltijoista koki, että uusi teknologia tarjoaa uusia lupaavia mahdollisuuksia.

Useimmat kehitystoiveet liittyivät digipalveluiden kehittämiseen.

Jopa puolet vastasi, että jatkossa vain harva voi enää elää ammattimaisesti musiikista saamallaan tuloilla. Tulevaisuuden suhteen pessimistinen vastaajajoukko näki muita selvästi useammin, että tekijänoikeuden suoja on jo tälläkin hetkellä liian alhainen.

Tulevaisuudessa tehtävää riittää etenkin musiikin digitaalisten ja audiovisuaalisen käytön lupien kehittämisessä. Vastaajien toiveissa oli, että Gramex avaisi tekijänoikeuden merkitystä viestinnässään myös suurelle yleisölle.

Kiitosta asiakaspalvelusta

Kaikkiaan asiakkaat antoivat Gramexille maltillisen kiittävää palautetta. Kysymyksen ”kuinka todennäköisesti suositteletis Gramexin tapaa toimia” vastauskeskiarvo oli 75 (asteikolla 0/en ollenkaan todennäköisesti – 100/erittäin todennäköisesti). Erityisesti henkilökohtaista palvelua kiitettiin.

Toiminta on myös kehittynyt. 62 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen ”Gramexin toiminta on kehittynyt parempaan suuntaan” kanssa. Kiittävää kirjallista palautetta antoivat etenkin lupa-asiakkaat, jotka kertoivat Gramexin asiakaspalvelun parantuneen viime vuosina.

Keskeisimmät toiminnan kehityskohteet asettuivat digimaailmaan. Palveluihin toivottiin lisää reaaliaikaisuutta, avoimuutta sekä merkittävästi helpompaa digitaalista palvelua ja viestintää. Nämä kehitystoiveet toistuivat sekä lupa- että oikeudenhaltija-asiakkailla.

Soitin

Soitin-palstalla esitellään kauden kiinnostavia soitinuutuuksia ja oheislaitteita.
Teksti: Tommi Saarela

Ajatonta tyylikkyyttä

IBANEZ JUHLISTAA 20 vuotta sitten julkaisemaansa ensimmäistä virtuoosisoittajaa **John Scofieldin** nimikkokitaraa uudella JSM20TH-BK -vuosikertamallilla.

Valmistaja kuvailee noin 3 000 euron hintaista, japanilaisvalmisteista soitinta huippuluokan puoliakustiseksi sähkökitaraksi, jonka vaahterainen runko on varustettu kiertoa ehkäisevällä keskispalkilla.

Afrikanmahongista valmistettu kaula kiinnittyy koppaan liimaliitoksella. Rautaosat ovat Gotohin valmistamia. Otelauta on eebenpuuta ja sen nauhat Jumbo-mallia Prestige-viimeistelyllä. Satula on puoliksi luuta ja messinkiä. Hintaan sisältyy tukeva kuljetuslaukku. ●

ibanez.com

Ibanez JSM20TH-BK

Roland Fantom-08

Kolme syntikkaa

JO VUOSIA mainetta niin harrastajien kuin ammattilaistenkin keskuudessa niittänyt Rolandin FA-sarja on saanut arvoisensa seuraajan uuden Fantom-0 -perheen muodossa. Tyylikkäästi muotoillun uutuuden luvataan yhdistävän Fantom-huippumalliin edistyneen äänisynteesin ja monipuolisen käyttöliittymän kokonaisuudeksi, joka on hintaluokassaan ainutlaatuinen.

Alkuvaiheessa kolme mallia sisältävän Fantom-kosketinsoitinperheen soundit tuotetaan muun muassa Zen-Core-, SuperNatural-, Sample- ja Virtual ToneWheel Organ -teknologioiden avulla, ja laajennettavuus soundien kohdalla onnistuu alati kasvavan Roland Cloud -pilvipalvelun kautta. Fantomien sanotut Zen-Core -äänityimet ovat jopa vietävissä pilvipalvelun avulla Mac ja PC-tietokoneympäristöihin.

Valmistaja vertaa Fantom-soittimien intuitiivista sisäänrakennettua sekvensseriä monipuolisuudeltaan ja helppokäyttöisyydeltään jopa tietokonepohjaisiin äänityöasemaohjelmiin. Fantomien koskettimisto-osio puolestaan voi toimia niin sanottuna master keyboard- eli ohjauskoskettimistona ulkoisille äänilähteille ja ohjelmistoille – soittimen monipuolisten analogi- ja digitaaliliitännöiden sekä Logic Pro- ja Ableton -ohjausrajapintojen avulla.

Fantom-06-, Fantom-07- ja Fantom-08 -uutuussoittimien jälleenmyyntihinnat sijoittuvat mallista riippuen noin 1 500–2 000 euron väliin. ●

roland.fi

Presidentti puhuu

KAUKOIDÄN perinteikkäin rumpuvalmistaja, japanilainen Pearl juhli hiljattain 75-vuotista olemassaoloaan julkaisemalla kaksi komeata mukselmaa omasta takavuosien mallistostaan. Nyt rajoitettuna eränä valmistettuja rumpustoja on saatavilla Euroopassakin.

President-sarjaksi nimetyissä malleissa Pearl esittelee modernisoidun, mutta vahvasti retrohenkisen näkemyksen perinteisestä 1960-luvun kulta-aikojen rummustosta.

Edullisemman President Deluxen rakennusaineena on tummasti ja tuhdisti soiva mahonginsukuinen lauan-puu, ja kalliimman President Phenolic -mallin rakenne perustuu puolestaan ilmatiiviiksi puristettuun fenolipohjaiseen runkoon, jonka kerrotaan tarjoavan uniikkia ja selkeää sointia, joka leikkaa kilpailevien taajuuksien ja äänivallien läpi.

Molemmat rummustot ovat ulkonäöltään klasisia, mutta retrohenkiset rautaosat on valmistettu kestäämään tämän päivän kovaa käsittelyä. Poikkeuksellisista rautaratkaisuisista mainittakoon bassorumpuun kiinnittyvä symbaaliteline, Battleship-malliset virityspesät, sisäänrakennetut dempparit sekä ilispäivän hehkua lisäävät logot rumpujen kyljissä.

Bassorummun ja kaksi tomia sisältävät sisältävää Deluxe-rummustoa valmistetaan kahdessa koossa (20" x 14", 12" x 8" ja 14" x 14", sekä 22" x 14", 13" x 9" ja 16" x 16"). Rajoitetummin valmistettua Phenolic-settiä on saatavissa ainoastaan jälkimmäisessä, suuremmassa kokoluokassa.

Setteihin sopivia virvelirumpuja myydään erikseen. Virvelillä rydytetty neliosainen Deluxe-setti maksaa ja hieman yli 2 000 euroa ja Phenolic noin 3 000. ●

pearldrums.com/eu

Pearl President Phenolic

Arvokuilu eduskunnan käsissä

Hallituksen esitys arvokuilua korjaavaksi lainsäädännöksi on nyt neljän valiokunnan käsiteltävänä eduskunnassa.

Teksti LAURI KAIRA

Eduskunta on toimeenpanemassa DSM-direktiiviä, jonka on määrä korjata arvokuiluongelma.

Arvokuiluksi kutsutaan sitä, että Youtuben ja Tiktokin tyypiset alustapalvelut voivat halutessaan julkaista musiikkia ja elokuvia sopimatta ja maksamatta.

Nämä verkkopalvelut ovat voineet nykyisin väittää, että yli 10 vuotta sitten luotu passiivisten säilytyspalvelujen suojaksi tehty safe harbour -vastuunrajoitus koskee myös aktiivisia julkaisupalveluja. Siten ne ovat voineet mennä piiloon kuluttajan selän taakse siirtämällä sopimusteksteillään tekijänoikeudellisen vastuun palvelun käyttäjille eli sisältöä palveluun lataaville tavallisille ihmisille.

Tilanne on tietysti ollut digijättien mieleen, mutta ongelma sekä kuluttajille että

taiteilijoille. Googlen voimakkaasta lobbauksesta huolimatta EU hyväksyi direktiivin, jolla asia korjataan.

Verkkopalvelut vastuuseen

DSM-direktiivin artikla 17 korjaa tilanteen hyvin yksinkertaisella tavalla. Se määrää, että alustapalvelut ovat itse vastuussa siitä aineistosta, jota niissä julkaistaan. Vaikka tiedoston laittaa palveluun sen käyttäjä, tiedoston julkaisijaksi – lakitermein ”yleisölle välittäjäksi” tai yleisön saataville saattajaksi” – katsotaan verkkopalvelu itse.

Tämä sanotaan suoraan DSM-direktiivin johdantokappaleessa 64: ”Tässä direktiivissä on aiheellista täsmentää, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajat suorittavat yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen, kun ne antavat yleisölle pääsyn käyttäjänsä palveluun lataamiin tekijänoikeudella

suojattuihin teoksiin tai muuhun suojattuun aineistoon. Näin ollen verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien olisi saatava lupa asiaankuuluvilta oikeudenhaltijoilta, myös lisensiointisopimuksella.”

Ideana on, että tämä vastuu kannustaa verkkopalvelun hoitamaan tarvittavat tekijänoikeusluvut kuntoon. Se tekee kuluttajan aseman turvallisemmaksi ja parantaa kulttuurialan ansaintamahdollisuuksia.

Samat pelisäännöt koko unionille

Hallituksen lakiesitys noudattaa arvokuilun osalta direktiiviä melko tarkkaan. Tätä suomalaisen kulttuuriala on vaatinut alusta asti: että direktiivi pannaan voimaan Suomessakin kuten se on kirjoitettu ja tarkoitettu.

Koska Youtuben ja Tiktokin kaltaiset digijätit toimivat globaalisti, eri EU-maissa ei voi olla niille erilaisia pelisääntöjä. Kun lakipykälät ovat kaikissa EU-maissa samanlaisia, se tekee myös tulevaisuudesta helpompaa. Kun EU-tuomioistuin tekee jatkossa tulkintoja, ne pätevät heti koko EU:n alueella.

Kyse on kulttuurialan kannalta myös reiluudesta. Kun EU vaatii vahvistamaan taiteilijoiden ja tuottajien asemaa digijätteihin nähden, ei ole mitään syytä siihen, että suomalaiset taiteilijat jätettäisiin heikompaan asemaan.

Valmistelun suuntaa korjattiin

Valitettavasti juuri näin oli käymässä. Jostain syystä arvokuiluasian valmistelu lähti Suomessa liikkeelle aivan vikasuuntaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmisteltu esitysluonnos oli alunperin direktiivin

KUVA: HANNELE SALONEN / EDUSKUNTA

Piraattipuolueiden lisäksi Puolan hallitus päätti vastustaa direktiiviesitystä.

vastainen. Se sai lausuntokierroksella täys-tyrmäyksen. Tämän jälkeen ministeriön valmistelija vaihtui, ja valmistelu alkoi edetä direktiivin mukaisesti.

Suunnanmuutos oli merkittävä ja näkyvä. ”Direktiivi pyrkii vahvistamaan tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden asemaa suuriin verkkopalveluihin nähden”, perusteli silloinen tiede- ja kulttuuriministeri **Antti Kurvinen** Gramexpressissä 1/2022. ”Tämä on oikea linja ja sitä pyritään implementoinnissa noudattamaan.”

Perusoikeudet tasapainossa

Direktiiviä kohtaan tuli matkan varrella hyökkäyksiä yllättävistä suunnista. Piraattipuolueiden lisäksi Puolan hallitus päätti vastustaa sitä. Puola haastoi EU:n oikeuteen syyttäen direktiiviä sananvapauden loukkauksesta.

Puolan valituksen mukaan DSM-direktiivin artikla 17 loukkaa sananvapautta, koska verkkopalvelun pitää varmistaa, ettei julki pääse tekijänoikeuksia loukkaavaa mate-

riaalia. Niin yllättävää kuin se onkin, Puolan hallitus näki tämän ennakkosensuurina.

EU-tuomioistuin hylkäsi Puolan valituksen sataprosenttisesti. Se totesi tuomiossaan 26.4.2022, että direktiivissä perusoikeudet ovat tasapainossa eikä direktiivi loukkaa sananvapautta.

Tuomioistuimen ratkaisu oli hyvin perusteltu. Esimerkiksi sanomalehdet ovat kautta aikojen joutuneet varmistamaan, ettei niissä julkaistu sisältö loukkaa tekijänoikeuksia tai muitakaan lakeja. Julkaisijan velvollisuus noudattaa lakia ei ole sananvapauden vastaista, vaan elimellinen osa sananvapautta.

Kolme poikkeavaa kohtaa

Hallituksen esitys on pääosin direktiivin mukainen. Kolmessa kohdassa se kuitenkin edelleen poikkeaa siitä. Esitys heikentäisi direktiivin verrattuna tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa kolmella tavalla:

- **Lakiesityksen 55b.1§:ssä** kavennettaisiin jonkin verran sitä, missä tilanteessa palveluntarjoajan vastuu alkaisi.

”Direktiivi pyrkii vahvistamaan tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden asemaa suuriin verkkopalveluihin nähden”, tähdensi ministeri Antti Kurvinen.

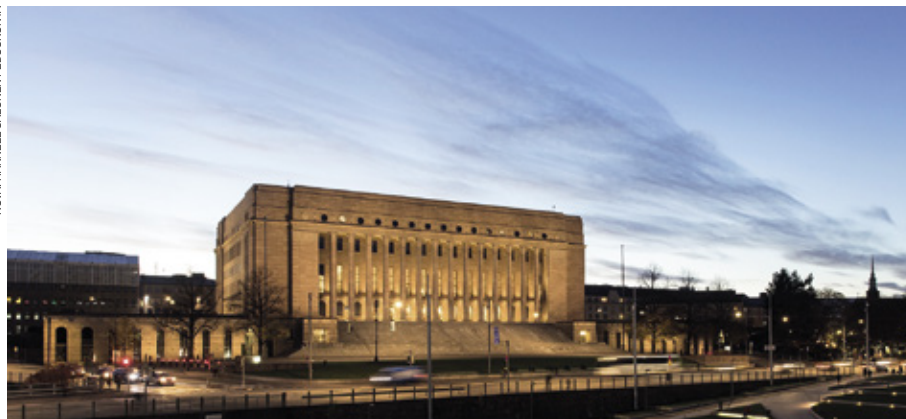
KUVA: LAURA KOTILA / VALTIONEUVOSTON KANSLIA

- **Lakiesityksen 55f.2§:ssä** asetettaisiin lisäehtoja sille, milloin palvelu saa estää luovattoman sisällön julkaisun.

- **Lakiesityksen 55j§:ssä** sälytetään tekijöille hyvitysvastuu verkkopalvelun suuntaan sellaisessa tilanteessa, että esto- tai poistopyyntö osoittautuisi jälkikäteen aiheettomaksi. Tämä tulisi siis jo olemassaolevan (55 k § 3) vahingonkorvausvelvollisuuden lisäksi.

On mahdollista että nämä pykälät olivat varautumista siihen, että Puolan valitus menisi edes osittain läpi. Kun Puolan kanne kaatui, niihin ei ole tarvetta. Päin vastoin: kun EU-tuomioistuin erikseen totesi, että artiklan 17 on perusoikeuksien osalta tasapainossa, tuota tasapainoa ei pidä taiteilijoiden asemaa heikentämällä missään tapauksessa järkyttää. •

KUVA: HANNELE SALONEN / EDUSKUNTA

Euroopan unionin direktiivin siirtäminen Suomen lakiin on nyt meneillään eduskunnassamme.

Lauluja eletystä elämästä

Omakustanneartistius oli ensin Eroman ainoa vaihtoehto. Myöhemmin siitä tuli valinta.

Teksti JUHANA UNKURI Kuvat IRA AALTONEN

VIRPI EROMA

- Taiteilijanimi **Eroma**. • Syntynyt 1981 Kotkassa, asuu Helsingissä. • Debyyttialbumi *Kahenlaisii kuvia* huhtikuussa 2022.
- Laulanut a cappella -yhtyeessä Viisi.

Virpi Eroma kävi lapsena sello- ja pianotunneilla, soitti orkestereissa ja lauloi kuorossa.

”Klassinen musiikki ei kuitenkaan imaissut mukaansa, vaan lauleskelin jo ala-asteella lisästemmoja ABBA:n ja Beatlesin biiseihin.”

Sibelius-lukion jälkeen Eroma perusti a cappella -yhtye Viiden, josta tuli hänelle puolipäivätyö. Oikeustieteellisen opinnot vaihtuivat sävellyksen ja sovittamisen opintoihin, ja hän teki paljon materiaalia kuoroille ja lauluyhtyeille.

”En koskaan ajatellut, että minusta tulisi sooloartistia. Melodioita pursusi päästäni, mutta jotain puuttui. Ehkä sitä sanotaan ele-tyksi elämäksi. Tarinoita alkoi tulla ulos vasta, kun oman elämän tapahtumat laittoivat minut polvilleen.”

Laulujen kirjoittamisesta tuli Eromalle tapa käsitellä tunteita ja tapahtuneita raskaita asioita. Hän julkaisi ensimmäisen *Kolmesataa* -soolosinglensä noin 3,5 vuotta sitten ja *Kahenlaisii kuvia* -debyyttialbumi julkaistiin huhtikuussa.

”Nautin siitä, että saan toteuttaa kaikki villit visioni.”

”Olen hyvin ylpeä luomastani kokonaisuudesta. Uskalsin kirjoittaa avoimesti surustani, ja koen saaneeni mukaan toivoa ja valonpilkahduksia.”

Euforisia hetkiä

Viisi vuotta sitten Eroma tavoitteli aktiivisesti levytyssopimusta. Silloin sitä ei hänelle tarjottu.

”Oli puhetta siitä, ettei minulla ole valmista yleisöä, ja voisi olla kannattavampaa antaa laulut jo tunnetuille artisteille. Ikäkin tuli puheeksi, olin kuulemma herännyt liian myöhään. Päätin julkaista musiikkini itse.”

Eromalta kysytään usein, millaista musiikin julkaiseminen on ilman ison labelin muskeleita.

”Vastaan, että se vaatii paljon, mutta samalla antaa tosi paljon. Onnistumiset oman tiimin kanssa ovat euforisia hetkiä. Nautin siitä, että saan toteuttaa kaikki villit visioni.”

Eroma toteaa koko paketin pyörittämisen vievän myös voimia, varsinkin hetkinä, jolloin usko omaan tekemiseen on koetuksella.

”Samalla bisneksestä, sisällöntuotannosta ja markkinoinnista saatu oppi toimii arvokkaana työkalupakkina.”

”Uskalsin kirjoittaa avoimesti surustani, ja koen saaneeni mukaan toivoa ja valonpilkahduksia”, Eroma sanoo.

Lohtua ja voimaa

Omakustanneartistius oli ensin Eroman ainoa vaihtoehto, myöhemmin siitä tuli valinta. Muun muassa Radio Suomen soittolistauten ja striimitulojen ansiosta musiikin julkaiseminen on ollut taloudellisestikin kannattavaa.

”Usein kuulee sanottavan, etteivät omakustanteet pääse radioon. Kuitenkin minun kahdeksasta singlestäni seitsemän on soittolistattu. Toki kaupallisen radion ovi on pysynyt vielä kiinni, ja tiedän sen raottamisen olevan vaikeaa isonkin koneiston artisteille. Haluan silti uskoa, että joku päivä Eroman laulut kuuluvat vaikkapa Suomipopilla tai Iskelmällä.”

Yksi Eroman missioista on puhua avoimesti aiheista, jotka koetaan vaikeiksi ja joihin liittyy häpeää.

”Ajattelen, että jos onnistun tekemään lauluja, joista joku saa lohtua ja voimaa, olen tehnyt jotain merkityksellistä.”

BLIND CHANNEL

- Perustettu 2013 Oulussa Madetojan musiikkilukiossa.
- Jäsenet: **Joel Hokka** (laulu ja kitara), **Niko Vilhelm** (laulu), **Joonas Porko** (kitara ja laulu), **Olli Matela** (basso), **Tommi Lalli** (rummut) sekä **Alex Mattson** (samplet ja perkussiot).
- Albumit *Revolutions* (2016), *Blood Brothers* (2018), *Violent Pop* (2020), *Lifestyles of the Sick & Dangerous* (2022).
- Kuusi Emma-palkintoa vuoden 2022 Emma Gaalassa, muun muassa Vuoden yhte.

KUVA: JULIUS KONTTINEN

KUVA: NIKI SOUKKIO

Toinen Suomi-invaasio

Blind Channel raivaa keikkakiertueillaan tietä maailmalla uusille suomalaisbändeille.

Teksti TOMMI SAARELA

Gramexpress tavoitti yhtyeen puhemiehet **Joel Hokan** ja **Niko Vilhelmin** Euroopan kiertueelta jostakin Saksan ja Italian välimaastosta. Bändillä oli pohjina tuossa vaiheessa jo seitsemän viikon raskas jenkkirundi, ja kaverukset naureskelivatkin, että aivot toiminta alkaa olla laskeutunut "ameeban tasolle".

Yhtyeen laulajista se tummempi, Niko Vilhelm, muistuttaa Blind Channelin syntyneen Oulun Madetojan musiikkilukiossa kahden kilpailevan koulubändin yhdistyessä. "Kotibileissä pojat laittoivat Linkin Parkin musaa soimaan, ja minä, joka en kuullut kumpaankaan bändiin aloin räpätä päälle. Kundit olivat heti, että wau – tiesitkö muuten, että ollaan laittamassa uutta bändiä pystyyn?"

Viisikko oli kasassa hetkessä – ja siitä hetkestä tulee ensi vuonna kuluneeksi kymmenen vuotta.

"Me ollaan alusta asti oltu suunnitelmallisia. Päämääränä oli jo alun perin maailmanvalloitus, ja se näyttää nyt olevan mukavasti aluillaan", toinen laulusolisti Joel Hokka sanoo.

"Kun aloitettiin, niin päätettiin, että jos viiteen vuoteen ei tapahdu, niin silloin me >>>

Blind Channel esiintyi toukokuun Emma Gaalassa, jossa se keräsi samalla kuusi Emma-palkintoa.

KUVAT: NIKI SOUKKIO

”Rockyhtyeelle on vähän vaarallista, jos siihen lyödään euroviisuleima.”

>>>

on tehty jotain väärin ja pannaan pillit pusiin”, Niko jatkaa.

Onneksi siihen mennessä tapahtui. Toinen studioalbumi *Blood Brothers* oli saanut hyvän vastaanoton, ja Blind Channel lämmitteli raskaahkon rockin nimibändejä kotimaassa, Baltiassa ja kauempanakin.

”Kyllähän me nuoret ja nälkäiset tietysti lähdettiin mukaan mihin vaan päästiin”, Niko naurahtaa.

Viisut ovat esihistoriaa

Kun keikat koronaviruksen alkaessa loppuivat, Blind Channel ajautui totaaliseen umpikujaan. Keikkoja ei ollut, eikä ollut järkeä tehdä uutta musiikkiakaan, kun ei juuri valmistunutta edellistäkään materiaalia voinut käydä missään esittämässä. Kaikki, mitä oltiin vuosikausia huolella rakennettu, oli niin lähellä breikkausta kuin olla voi – ja tapahtuu täysi romahdus.

”Sitten kitaristimme **Joonas [Porko]** lausui kolme kultaista kirjainta: UMK.

Tajuttiin, ettei ollut vaihtoehtoa. Vaikka kuinka oli koronaa ja keikkapaikat kiinni, niin kukaan ei ollut vienyt ihmisten kodeista telkkareita! Eli pelissä oli uudet säännöt ja jatko oli kiinni siitä, kuka osaisi pelata niillä. Bändillä oli jo valmiina provosoiva biisi, ja UMK:hon oli tilausta äkäiselle rockbändille, joka tulee lavalle keskisormi pystyssä”, Niko kuvailee tapahtumaketjua, jonka loppu on historiaa.

Ennen vuoden 2021 UMK-tapahtumaa yhtyettä täydennettiin vielä yhdellä jäsenellä, kun siihen liittyi sampleiteita ja perkusioita soittava dj **Alex Mattson**.

”Rockyhtyeelle on vähän vaarallista, jos siihen lyödään euroviisuleima. Ei kenenkään meistä lapsuuden haave varmasti ollut olla jonain päivänä euroviisutähti – mutta niiden kisojen kautta me kuitenkin tavoitettiin koko potentiaalinen fanikuntamme”, Niko puntaroi.

Karsinnat voitettuaan Blind Channel pääsi edustamaan Suomea Eurovision laulu-

kilpailun loppukilpailuun Rotterdamiin. Lordin viidentoista vuoden takaisen voiton jälkeen Suomi ei ollut yltänyt loppukilpailussa kertaakaan kärkikymmenikköön. Blind Channelin esitys sijoittui kuudenneksi. Kilpailujen osallistujamäärään suhteutettuna *Dark Side* onkin kaikkien aikojen toiseksi menestynein suomalainen euroviisu.

Nyt UMK ja sitä seurannut kolmeminuuttinen heiluminen Rotterdamin lavalla 200 miljoonalle tv-katsojalle tuntuu yhtyeestä esihistorian jankkaamiselta.

”Euroviisut oli Blind Channelille vain väylä esitellä bändi kertaheitolla ’hieman’ suuremmalle yleisölle. Olihan se isoin promoalusta, mitä maailmasta löytyy. Eli me napattiin ohituskaista, mentiin sieltä vasemmalta lujaa ohi, ja nyt ollaan taas palattu oikealle kaistalle”, Niko vertaa tarkoittaen, että ”euroviisubändin” leima haluttiin karistaa Blind Channelin harteilta ripeästi kisojen jälkeen.

Kaksi laulajaa

Yksi Blind Channelin soundillisista ja visuaalisista tavaramerkeistä liittyy kahteen laulusolistiin.

”Alun perin roolitus oli selkeä – Joel laulaa ja minä räppään”, Niko avaa lähtökohtaa. ”Kunnes hoksattiin, että osaanhan minäkin vähän laulaa ja Joel osaa vähän möykätä”.

Nyt kaksikko ylistää kehittelemäänsä kahden tasavertaisen laulajan sapluunaa.

”Keikat vedetään hirveällä energialla, joten helpottaa, kun voi jakaa vastuuta. Aina kun kuulee, että tuolta toiselta loppuu just happi, ehtii itse ottaa kopin.”

Lähikuukausina Blind Channelilla on kotimaassaan edessä kolmattakymmentä ulkoilmafestaria sekä pääesiintymisiä myös suurimmilla sisäareenoilla.

Heinäkuussa julkaistavan albumin maistiaisbiisit ovat striimanneet huikeita lukuja: syksyllä julkaistua *Balboa* on kuunneltu yli viisi miljoonaa kertaa, ja tämän kevään *Bad Idea* jo kolmatta miljoonaa.

”*Bad Idea* on jo melkein pop-crossoveria, mutta genret ovat muutenkin niin last season. Mutta koska me itse keksittiin oma genremme violent pop, varaamme oikeuden leipoa sitä koko ajan uuteen muottiin”, Niko täsmentää.

Kun iso pyörä euroviisukeikan jälkeen lähti pyörimään, Blind Channelin jäsenet

alkoivat saada kullanarvoisia vinkkejä sekä myös varoituksia maailmalla vaanivista sudenkuopista. Niitä antoivat kansainvälisille areenoille porhaltaneen suomimetalliaallon konkarit The Rasmusen **Lauri Ylösestä** Apocalyptican **Eicca Toppiseen**.

”Mutta loppupelissä melkein kaikki pitää kuitenkin kantapään kautta kokea – meidän ollaan ne tyypit, jotka tässä bussissa istuu ja haahuilee eksyksissä vieraissa kaupungeissa. Kiertue-elämä itsessään kouluttaa lopulta parhaiten”, laulajakaksikko toteaa.

Suomimetallin uusi aalto

Uuden, odotetun albuminsa *Lifestyles of the Sick & Dangerous* julkaisupäivänä 8. heinäkuuta yhtye esiintyy Ruisrockin päälavalla ja jatkaa sieltä heti Serbiaan soittamaan yhdelle kesän suurimmista eurooppalaisista rockfestareista.

Kyseessä on bändin uran tärkein levy – ensimmäinen albumi sen jälkeen, kun Blind Channelista on tullut iso bändi. Samalla se on debyytti isolle kansainväliselle metallimerkille.

”Maailmalla ovat aiemmassa suomalaisen aallossa kiertäneet HIM:it, Rasmuset, Nightwishit ja muut. Nyt on ollut jonkin aikaa hiljaisempaa. Meidän sukupolven bändejä Suomesta ei ole maailmalle noussut”, Niko pohtii.

”Johtuukohan se siitä, että suomenkielinen musa on kasvanut viime vuosikymmenen aikana Härmässä niin valtavaksi ilmiöksi? Tuntuu kuin suomeksi laulavat artistit täytäsivät stadionin joka toinen viikko. Eikä siinä mitään, mutta onhan se vähän sisäsiitoinen, oma ringi, jolloin raha ja kaikki muukin kiertää vain oman pienen kansan sisällä. On se nyt perkele jo korkea aika päästä täältä pohjoisesta pikku perähikiästä vähän pidemmälle”, laulajat veistelevät.

Uusi albumijulkaisu vie Blind Channelin syyskaudeksi tiiviisti maailmalle, jossa bändi tekee nyt myös ensimmäiset kiertueensa pääesiintyjänä.

”Lämmittelijäksi otettiin suomalainen Lost Society, vaikka meille tyrkytettiin bändejä jenkeistä, briteistä ja Saksasta. Mutta me mennäänkin Suomen lippu liehuen koko syksy ympäri maailmaa!”

Nikon ja Joelin mielestä nyt on toisen Suomi-invaasion aika, ja Blind Channel aikoo olla iskun kärkenä, raivaamassa tietä. Eikä ainoastaan itselleen vaan myös muille, perässä tuleville uusille suomalaisryhmille.

”Kohta me näytetään niille tuolla Euroopassa ja Amerikassa, että Suomesta löytyy kuulkaas aikamoinen nippu äkäisiä ja vitun kovia bändejä!”●

Blind Channelissa ovat mukana Olli Matela (vas.), Joonas Porko, Niko Vilhelm, Joel Hokka, Alex Mattson ja Tommi Lalli.

KUVA: KIRIL JUHA KAINULAINEN

TUUKKA TAMS

- Taiteilijanimi **Tams**.
- Syntynyt 1981 Kiuruvedellä, asuu Joensuussa.
- Debyyttialbumi *Menolippu ei minnekään* (2021).

KUVA: VILLE ASIKAINEN

Musiikkia tanssiin ja itkuun

Ihminen ei ole koskaan liian vanha
tai nuori musiikin tekemiseen.

Teksti JUHANA UNKURI

Pienestä pitäen kitaraa soittanut **Tuukka Tams** alkoi tehdä omaa musiikkia muuttuaan Joensuuhun runsaat viisitoista vuotta sitten. Tamsin mukaan Joensuussa on punk-juurien myötä vahvaa tee se itse -henkeä.

”Se istui minullekin hyvin. Pistimme ensin pystyyn Highway Burns -bändin. Kun kappaleiden kieli vaihtui suomeen ja

meno muuttui muutenkin countrypunkista folkimmaksi, jatkoimme lähes samalla porukalla Mustarintana.”

Mustarinnassa oli parhaimmillaan lähes kymmenen soittajaa.

Tamsin mukaan homma meni kaiken aikaa parempaan suuntaan ja keikkoja riitti.

”Lopulta soittajien aikataulut ja elämäntilanteet eivät enää natsanneet. Minulla itselläni oli masennusta ja uupumusta, ja tarvitsin aikaa.”

Tams oli valmis lopettamaan musiikin tekemisen kokonaan. Koiran kanssa tehdyillä metsäkävelyillä sanelimeen alkoi kuitenkin muodostua lauseita, joihin syntyi melodioita.

”Oli helpottavaa sanoittaa tunteita edes itselleen. Ajattelin, että ’hitto, jos tästä masennuksesta jotain hyvää voi yrittää hakea, niin tulkoon edes hyviä biisejä’. Ja niin päätin tehdä biisit valmiiksi. Siitä saakka niiden tekeminen on ollut minun tapani käsitellä asioita.”

Tams toivoo, että hänen laulunsa koskettavat, mutta myös vapauttavat.

KUVA: HENRI LAAKKONEN

Synapopin pariin

Tamsin mukaan hän ei löytänyt synapoppia, vaan se löysi hänet.

”Ajatuksena oli tehdä kitarapainotteista kamaa, koska pelkäsin, etten muuta osaa. Jossain vaiheessa huomasin, ettei musiikkini ollut enää mies ja kitara -musaa, vaan synapoppia.”

Entuudestaan Tams osasi pianon soinnut jotenkuten. Tietokoneella hän oli tehnyt viimeksi musiikkia ala-asteella. Uudet kappaleet ovat syntyneet GarageBand-ohjelmalla.

”Pyrin tekemään yksinkertaisia ja vähän pöljiäkin poppi-biisejä. Käppäisempi lofi ei ole itseisarvo, mutta Garage-Bandilla ei saa hifiä vaikka yrittäisi. Lopuksi fiksaan miksaajan **Heikki Marttilan** kanssa biiseistä löysät pois.”

Tuottoisaa aikaa

Tams toivoo, että hänen laulunsa koskettavat, mutta myös vapauttavat.

”Yritän tehdä kappaleita, joiden tahtiin on hyvä tanssia ja itkeä. Mielellään yhtä aikaa.”

Kun Tams sai keikkasettinsä rakennettua, alkoi korona-aika. Jatkossa hän aikoo satsata niin keikkailuun kuin uuden musiikin tekemiseen.

”Haluan testailla, mihin asti omilla resursseilla voi päästä. Kiva olisi olla sen verran relevantti artisti, että keikat ja julkaisut kiinnostavat ihmisiä. Kuitenkin niin, ettei tekeminen paineistu liikaa.”

Tams toteaa olevansa sooloprojektissaan tuottoisampi kuin koskaan aiemmin, vaikka elämäntilanteen myötä aikaa on käytettävissä vähemmän.

”Varsinkin koronan myötä huomasin, miten aika menee eteenpäin. Mietin, onko tyhmää tehdä musaa vielä tämän ikäisenä, kun samassa pisteessä on puolta nuorempiakin. Sitten muistin, että nuorena koin olevani liian nuori. Jos jokin kiinnostaa, pitää vaan antaa mennä. Koskaan ei ole väärä hetki.”●

Johtosävel

TUIJA BRAX
Gramexin puheenjohtaja

Karttojen ja kitaran äärellä

E räänä nuoruuteni iltana istuin nuotiolla amerikkalaisten työkavereideni kanssa Michigan-järven rantahietkolla. Tuli puhetta maiden rajoista. Kuinka erilainen onkaan USA:n raja Kanadaan kuin Meksikoon. Kerroin eroista Suomen Ruotsin ja Venäjän rajojen suhteen. Kerroin kuusamolaisjuuristani ja menetetyistä Paanajärvestä ja isänäitini kaipuusta Karjalasta.

Ystäväni kysyi, miten voin jutella noin tuoreista menetyksistä haikeana mutta rauhallisena. Kysymys oli sikälikin ymmärrettävä, että hän tunsu luonteeni myös koripallosta.

Vastasin, että vihasta ei ole hyötyä, muistamisesta ja oppimisesta on. Koristermein, pitää treenata kovempaa ja ymmärtää sarjatason vaatimukset. Ja sitten suomalaisuuden Paasikivi-dna; maantieteelle emme voi mitään.

Yritin piirtää rantahiekkiaan Venäjän ja Suomen kokoeroa sekä rajojamme vuosisatojen varrelta. Ihan eivät tainneet Pähkinänsaaren ja Täyssinän rauhojen rajat osua rantahiekkassa kohdalleen, mutta idea ehkä.

Tämä ilta tuli mieleen tietenkin käynnissä olevan Venäjän kansainvälisen oikeuden kaikkia normeja rikkovan hyökkäyssodan vuoksi. Mitä vastaisin kysymykseen vihasta nyt, kun julma ja vulgääri täysin epäoikeudenmukainen tilanne on päällä?

Viha yksin ei vie tälläkään kertaa mihinkään.

Mutta Venäjän ylimpien päättäjien julmuudelle ja piittaamattomuudelle kansainvälisestä oikeudesta on päättäväisesti asetettava rajat ja siltä on suojauduttava. Päättäväisemmin kuin tähän asti. Paljon päättäväisemmin.

Miten ilta nuotiollaatkui? Työkaverini Josh kertoi sukunsa tulevan Odessasta, josta he pakenivat 1900-luvun alussa pogromeja eli juutalaisvainoja. Hän otti kitaran ja soitti Vysotskin rakkauslaulun, jonka hänen Venäjälle jäänyt sukulaisensa oli opettanut ja sanoi: ”Poliitikko on kurjaa, mutta hyviä rakkauslauluja tulee kaikkialta.”●

KUVA: PIA INBERG

JOS MIELIT ULKOMAILLE

JANNE HYÖTY antaa joitakin vinkkejä ulkomaiden markkinoille pyrkivälle musiikintekijälle.

- On oltava tekijänä kansainvälisellä tasolla ja tehtävä sitä, missä on hyvä. Sekä tiedettävä, missä on hyvä.
- On osattava käyttäytyä, sillä käytös ja kulttuurikoodit ovat erilaisia. Jo sähköpostin kirjoittamisessa on eri tapoja.
- On opeteltava, kuinka työskennellä muiden laulunkirjoittajien kanssa.
- On oltava nöyrä työssään.

ANN SLANGARIN muistilista nostaa esiin lisää asioita.

- On oltava kansainvälisellä tasolla musiikin tekemisessä, mutta on osattava myös bisnes sekä tekijänoikeudet.
- Hanki verkosto ulkomailla. Se syntyy kustantajan kautta, sillä levy-yhtiöt haluavat harvoin puhua suoraan tekijöiden kanssa. Musiikkileireilläkin syntyy verkostoja.
- Fokusoi, älä tee kaikkea kaikille.
- Kotimaan markkinoilta saa yleensä Teoston ja Gramexin korvauksista enemmän ja nopeammin tuloja kuin ulkomailla. Ulkomaisissa sopimuksissa korvaukset ovat hankalampia hallinnoida ja rojaltien keräilyketjut ovat usein pitkiä.

Ann Slangar Sugar Housen toimistolla, jonka seinä täyttävät musiikin menestyksestä kertovat palkintolevyt.

KUVA: SUGAR HOUSE PUBLISHING

Janne Hyöty toimii kitaristinakin ja soittanut useiden artistien sekä yhtyeiden kanssa.

KUVA: NIKLAS ROSSTRÖM

Sokeritehtaalta Aasian levyymarkkinoille

Aasialaisen pop-musiikin huippuartistit hakevat musiikkiaan Vaasasta.

Teksti HEIKKI JOKINEN

Suomalaisen musiikin todellinen vientipaja löytyy Vaasan Vaskiluodosta, entisen sokeritehtaan alueelta. Musiikkikustantaja Sugar House Publishing on ollut mukana jo ainakin 70 Japanin, Etelä-Korean ja Kiinan levyymarkkinoilla listaykköseksi nousseen hitin tekemisessä.

Vuonna 2004 perustetun musiikkikustantamon tie Aasiaan alkoi aucta neljä vuotta myöhemmin Midem-messuilla, kertoo toimitusjohtaja **Ann Slangar**. Japanilainen

Soundgraphics-yhtiö rakensi eurooppalaista verkostoa ja otti yhteyttä. Siitä tuli Sugar Housen partneri Japanissa.

Tarvittavaa musiikkia alkoi kirjoittamaan Sugar Housen osakas, lauluntekijä, muusikko ja tuottaja **Janne Hyöty**. ”Treenasin ja kirjoitin monta vuotta.” Japanilaiseen maakuun soveltuvan musiikin tekemisessä oli opeteltavaa ja markkinat ovat äärimmäisen kilpaillut.

Lauluja joutuu kirjoittamaan pitkään ja paljon ennen kuin ne päätyvät levytettäväksi. Suuri osa lauluista ei pääse koskaan sinne asti.

Talvella 2009 Sugar House piti japanilaisille biisileirin Vaasassa. Musiikkia syntyi, mutta vasta 2011 nappasi kunnolla: japanilaisbändi Kat-Tun levytti leirillä syntyneen *Birth*-kappaleen. Se myi platinaa ja nousi listan kärkeen.

Menestys huomattiin ja sen jälkeen Hyödyn kappaleita alkoi päästä levyille asti. ”Nyt Sugar Housen tekijöitä ollut mukana yli 70 fyysisten levyjen listaykköseksi nousseen kappaleen tekemisessä”, Hyöty sanoo. Näistä yli kymmenen on ollut myös maailman albumilistan ykkösiä.

Japanilaiset kuuntelevat yhä ahkerasti fyysisiä levyjä. Siellä menestymisen myötä on syntynyt yhteyksiä muihin alueen maihin, kuten Etelä-Koreaan ja Kiinaan.

J-pop ja K-pop

Musiikin tekemisessä Japaniin ja Suomeen on paljon eroja, Hyöty sanoo. ”Japanissa on monta vaikea asiaa. On opittava sikäläinen melodiakieli, rakenteet ovat pidempiä ja harmonia on jazz-vaikutteinen. Kappaleessa voi olla enemmän kuin kolme sointua.” Laulun on lisäksi sopeuduttava japaninkieleen.

Sugar Housen tekijöiltä on syntynyt hittejä Etelä-Koreankin markkinoille. ”K-pop -laulut sisältävät enemmän biittituotantoa kuin Japanissa. Laulun eri osien välillä on suuremmat erot ja mukana on yllätyksiä”, Hyöty sanoo. Kiinassa taas suositaan pitkiä balladeja.

Musiikkia suunnataan eri yleisöille. J-pop tehdään lähinnä Japaniin, kun taas K-pop on hyvin kansainvälistä.

Suomalaisessa levy-yhtiössä saatetaan julkaista kappale yhden siihen lujasti usokvan A&R-ihmisen tahdosta. Japanissa taas kaikkien on oltava samaa mieltä. ”Levy-yhtiössä voi olla 30 A&R-ihmistä. He kaikki

kuuntelevat kaiken, ja jos yksikin sanoo ei, kappaletta ei oteta.”

Tuhansia kappaleita

Menestyvän pop-kappaleen takana on harvoin yksi tekijä. ”Japaniin tehtäessä kappaleella on tavallisesti kaksi tai kolme kirjoittajaa, Koreassa voi olla isoja ryhmiä.”

”Nykyaikainen tapa kirjoittaa musiikkia on track ja topliner”, Hyöty sanoo. Tällöin co-writing -yhteistyötä tehtäessä yksi tekijä luo sävellyspohjan eli trackin, jonka päälle toinen tekijä eli topliner säveltää melodian. Topliner tekee usein lisäksi tekstin ja lauläänityksen.

Musiikkia tehdessään Hyöty ei ole varma, kuka sen lopulta esittää. ”Tekemistäni noin tuhannesta kappaleesta olen saanut laulun kolme kertaa suoraan haluamalleni artistille.”

Yhdelle artisteille tai yhtyeelle tehty kappale saatetaan siirtää jollekulle muulle ja ne voivat kiertää monellakin harkittavina. Hiljan eräs yhtye halusi levyttää Hyödyn kahdeksan vuotta vanhan kappaleen. ”Se oli yksi ensimmäisistä lauluistani ja löytyi vanhasta tietokoneelta vanhalla ohjelmalla tehtynä.”

”Saamme lähes päivittäin postia, että joku artisti tarvitsee laulun. Aika moni saa saman viestin.” Siksi joku artisti saattaa saada tuhansia ehdotuksia kappaleikseen.

”Kun saamme kappaletilauksen, siinä on mukana referenssit. Ne viittaavat toisiin artisteihin tai kappaleisiin. Tarkoitus ei ole kopioida, vaan etsiä samaa tyyliä.”

Verkostojen luomista

Sugar House Publishing on musiikkikustantaja, ei levy-yhtiö. Musiikkikustantajan työ on edistää lauluntekijöidensä musiikin kaikenpuolista >>>

TAUSTALLA ON MUSIKKIKUSTANTAJA

MUSIIKIN MATKA sen tekijöiltä kuulijoille on pitkä. Usein yksi tämän matkan oleellinen osa on musiikkikustantaja.

Heidän työnsä on edistää musiikin kaupallista käyttöä, puhua sen puolesta, hankkia sille esityksiä konserteissa, radiossa ja televisiossa sekä edistää musiikin käyttöä esimerkiksi elokuvissa, peleissä ja mainoksissa.

Osa työtä on kehittää musiikintekijöiden sekä artistien välisiä verkostoja ja auttaa siten uuden musiikin luomista.

Toiminta pohjautuu tekijän ja kustantajan väliseen kustannussopimukseen, jossa yhteistyön alat määritellään. Se voi kattaa yhden tai useampia tekijän teoksia. Kustannussopimus on eri asia kuin levytysso-pimus.

Taidemusiikin kustantajilla perinteinen nuottien julkaiseminen on yhä oleellinen osa toimintaa.

Nykyään musiikin vienti on usein oleellinen osa musiikkikustantajien työtä. He auttavat edustamiaan tekijöitä kansainvälistymisessä: sopimusten laatimisessa, tekijänoikeuksien hallinnoinnissa ja tekijälle kuuluvien tulojen varmistamisessa.

Monilla suomalaisilla musiikkikustantajilla on vakiintuneita yhteistyösuhteita vastaaviin toimijoihin eri maissa. Ne tarjoavat tui ki tarpeellista paikallisten olojen ja säädösten tunteusta.

Suomalainen musiikkikustantaja voi solmia alikustannussopimuksia ulkomaille. Tällöin alikustantaja toimii suomalaisenkin tekijän puolesta. Tästä on apua erityisesti riippumattomille toimijoille.

Tuloja musiikkikustantaja saa edustamiensa tekijöiden menestyessä. Teoston kautta tulevissa tekijänoikeuskorvauksissa kustantaja saa yleensä yhden kolmasosan ja tekijä kaksi kolmasosaa. Muut tulot jaetaan sovitualla tavalla.

Tyypillistä musiikkikustantajalle on, että tuloja alkaa kertyä vasta kauan aikaa työhön ryhtymisen jälkeen. Joskus siihen voi mennä vuosia. ●

>>>

menestymistä. Toisinaan se on mukana osatuottajana joillakin äänitteillä ja Janne Hyöty toimii sävellystyönsä ohessa usein muiden levyjen tuottajana.

Koronapandemia iski ikävästi musiikintekijöihin ja kustantajiin. Heidän tulonsa ovat lähinnä rojalteja, ja voi kestää vuosi tai parikin vuotta ennen kuin kansainvälisiä rojalteja näkee, Ann Slangar sanoo.

Tämän vuoksi pandemian vaikutus näkyy jälkijunassa. ”Tilauksia on ollut suuri määrä ja teemme paljon uutta materiaalia, mutta sitä ei ole pandemian aikana julkaistu ja sen myötä ei ole myöskään ollut livekiertueita.”

Etätyöhön siirtyminen ei ollut uutta Aasiaan paljon työtä tekeväälle Sugar Houselle. ”Olemme tehneet tätä digitaalisesti jo kymmenen vuotta, se ei ollut aivan uutta.”

Sugar Houselle on tärkeää koota laajoa yhteistyöverkostoja, omallakin alueella. ”Yksi tavoitteistamme on luoda verkostoja ja olla mukana kouluttamassa seuraavaa sukupolvea, joista hyvä esimerkki Songwriters of Kvarken. Siinä on mukaan useita kouluja Suomesta ja Ruotsista sekä johtavia ruotsalaisia musiikkikustantajia”, Slangar sanoo.

Yhteistyö musiikin suurvalta Ruotsiin sekä muuhun Pohjolaan toimii molemmat kansalliskielemme ja englannin hallitsevilta Slangarilta ja Hyödyltä muutoinkin luontevasti. Sugar Housen sisäinen työkieli on englanti, koska tekijöitä ja yhteistyökumppaneita on monessa eri maassa.

Oikeuksien tilkkutäkki

Music Finland on tehnyt paljon verkostojen rakentamiseksi, Ann Slangar kehuu. Sugar House on ollut mukana sen vuodesta 2013 järjestämällä A-Pop Castle -biisileireillä. Ne ovat suomalaisia ja aasialaisia lauluntekijöitä yhteen kokoavia, Aasian markkinoille kohdennettuja laulukirjoitustyöpajoja. Yhtiö on järjestänyt useita omiakin biisileirejä.

Laulujen tekemisen ja tuottamisen lisäksi Janne Hyöty luennoi ja opettaa. Hän vastaa esimerkiksi Lapväärtissä järjestettävästä kansainvälisestä Lafo Songwriters Academy -koulutuksesta.

”Se on tulokysymyskin. Luennosta saa heti palkkion, laulukirjoittajan rojaltille tulee jos ja kun sitä kertyy”, Hyöty sanoo.

Verkostoitumisen ohella Sugar Housen toinen strateginen ratkaisu on keskittyminen omaan osaamisalaan. Yhtiö pyörii parin ihmisen voimin eikä voimia kannata hajottaa.

Musiikin sopimukset ja tekijänoikeuskäytännöt vaihtelevat suuresti maasta toiseen. Keskittyminen muutaman maan markkinoihin auttaa ymmärtämään niitäkin paremmin.

Kun laulunteossa on nykyään usein mukana monta tekijää ja artistia eri maista, se kasvattaa reippaasti oikeuksien hallinnoinnin vaikeusastetta.

Janne Hyöty (oik.) osallistui jo Music Finlandin A-pop Castle -leirille 2013. Äänityssessiossa lisäksi Jaakko Salovaara (vas.) ja eteläkorealainen laulaja-biisinkirjoittaja Deez eli Hyun Cheol Cho.

Suomen Musiikkikustantajat palkitsi Ann Slangarin vuoden vientiteosta 2021.

Jäykät tukijärjestelmät

Musiikki on uusi vientiala Suomessa, sen julkinen tuki ei aina osu kohdalleen. Kun esimerkiksi elokuva-alalla tuotantoyhtiöt voivat saada apurahoja ja tukea, musiikkialalla tilanne on erilainen, Ann Slangar sanoo. ”Kun haemme yritystukea, meidät torjutaan ja kehoitetaan hakemaan kulttuuritukea.”

Yritykset voivat saada yritystukea, jolla ostaa ulkopuolisia palveluja. ”Meillä ei ole niitä, toiminta perustuu omaan työhön. Jos saa tukea, jossa on itse sijoitettava puolet kustannuksista, se ei auta.”

”Tukijärjestelmät ajattelevat yhä tuloksesta olevan tuotteen, jotakin fyysistä. Mutta meidän on saatava tämä rullaamaan omalla työllä.”

Aasian markkinoille suuntautuvalla suomalaisella musiikkikustantajalla ei ollut myöskään mitään, mistä ottaa oppia, Slangar sanoo.

Kaikki oli opittava käytännössä ja kantapään kautta.

”Mutta seuraava sukupolvi, heillä on jo paremmin.”

Oikeaan aikaan saatu työskentelyapuraha oli tärkeä Janne Hyödylle. Aloittaessaan musiikin tekemisen Aasiaan hän sai Svenska Kulturfondenilta vuoden mittaisen työskentelyapurahan. ”Ilman sitä tämä kaikki ei olisi ollut mahdollista.”

Suomessakin osataan

Tulevaisuus tuo uusia kuvioita musiikkikustantajallekin. ”Kun aloitimme, meillä ei ollut paljon kilpailua USA:sta. Nyt Aasiassa halutaan yhdysvaltalaisia laulukirjoittajia mukaan, he haluavat Billboard-listalle”, Slangar sanoo.

Nyt kustantajan on opeteltava Yhdysvaltojenkin markkinoiden toimintaa ja tekijänoikeuskäytäntöjä.

Ann Slangar pitää tärkeänä uuden kotimaisen sukupolven kouluttamista musiikibisneksessä ja -osaamisessa. Hän on optimisti: ”Suomessa on todella hyviä musiikintekijöitä, siitä on etua Japanissakin.”

Janne Hyöty jatkaa moninaisia töitään: musiikintekijä, tuottaja, muusikko, opettaja. Musiikin muuttuvat trendit kuitenkin tuntuvat.

”Pop-musiikki on nykyään enemmän palapeliä kuin laulukirjoittamista. Pidän enemmän old school -laulukirjoittamisesta. Nykyään rumpubiitti voi olla tärkeämpi kuin kaikki muu laulussa. On sopeuduttava, kombinointia EDM:ää elävän musiikin kanssa.”

”Aina kuitenkin uskoo seuraavaan ja seuraavaan tuotantoon”, Ann Slangar sanoo. ”Ja koko ajan jattaa jotakin parempaa”, Janne Hyöty täydentää. ●

Ääni

Ääni-palstalla esitellään kauden kiinnostavia ääniteknologian uutuuksia. Teksti: Tommi Saarela

Sennheiser HD 400 Pro

Musiikkia korville

NYKYPÄIVÄNÄ musiikkia tuotetaan ja kuunnellaan kaikissa genreissä entistä kevyemmällä kalustolla. Läppärien ja mobiililaitteiden toimiessa tallennus-, muokkaus- ja toistolaitteina, ovat ääntä luotettavasti toistavat kuulokkeet entistä tärkeämpi osan ketjussa.

Niin musiikinkuuntelijan nautiskelu lopputuotteesta kuin musiikintekijänkin työpanos tekovaiheessa perustuu paljolti siihen, että äänentoiston kertomaan voi luottaa. Sennheiserin HD 400 Pro -kuulokkeiden tehtävänä onkin murtaa ennakkoluuloja siitä, etteikö pelkkien kuulokkeidenkin avulla voisi tehdä, äänittää ja miksata musiikkia.

Pro-liitteellä viitataan nimenomaan siihen, että kuulokkeissa on ainesta ammattikäyttöön, esimerkiksi säveltäjälle tai äänittäjälle tilanteissa, joissa halutaan tarkkailla soitantaa erottelevassa stereokuvassa.

HD-sarjan ensimmäiset toimintaperiaatteeltaan avoimet kuulokkeet ovat hyvin kevyet, suojakupit myötäilevät päätä ja korvatyynyjen veluuripinta on pehmeä, joten käyttökokemuksen voi arvioida pysyvän miellyttävänä pitkienkin kuuntelurupeamien ajan.

Mukana toimitetaan kierteinen ja suora kaapeli, joista kumpaankin voi vaihtaa mini- tai ammattiliittimen tarpeen mukaan.

Sennheiserin HD 400 Pro -kuulokeparin hinta asettuu hieman 300 euron alapuolelle myyntikanavasta riippuen. ●

sennheiser.com

Uusia langattomia

AUDIO-TECHNICAN 3000 Digital on langaton mikrofonijärjestelmä, joka täydentää valmistajan suositua 3000 UHF -sarjaa. Sen tehokas kantama on noin 120 metriä, ja järjestelmän hyödyntämillä taajuuksilla on erinomaiseksi kuvailtu 60 MHz:n taajuuskaistaväli.

Audio-Technica 3000 Digital

Langattomat kytkeytyvät suoraan myös Dante-protokollaan, jolloin ne yhdistävät vapaan liikkumisen lähiverkon tehokkuuteen.

24-bittinen 48kHz prosessointi ja 120dB dynamiikka-alue tarjoavat korkealaatuisen äänen, ja balansoitujen analogilähtöjen viiveeksi on mitattu vain 2,5 millisekuntia.

Kun vastaanottimella on skannattu taajuuudet, lähetin voidaan synkronoida haluttuun taajuuteen infrapunasignaaleilla. Järjestelmän hallinta on tehty yksinkertaiseksi Wireless Manager -ohjelmistovalvonnan avulla, jolla voidaan seurata niin taajuutta, akkujen varaustilannetta kuin lokitiedostoja.

3000 Digital -sarjan turvaominaisuuksia kuvaillaan erinomaisiksi: lähetin ja vastaanotin jakavat saman turvavuon, ja AES-256 salausstandardi suojaaa lähetettävän äänisignaalin.

Sarjan langaton käsilähetin ATW-DT3102 on varustettu kierteellä, joka on yhteensopiva muun muassa Shuren kanssa. Käsilähetintä voidaan haluttaessa hyödyntää monien muidenkin yleisesti käytettyjen mikrofoni-kapseleiden kanssa. ●

audio-technica.com

Basso näyttöruudulla

MODO BASS 2 on valmistajansa IK Multimedian mukaan kaikkien aikojen ensimmäinen fyysisesti mallinnettu virtuaalibassokirjasto, joka tarjoaa todenmukaiset bassosoundit nykyaikaiseen, tietokonevetoiseen musiikkituotantoon.

Modo Bass 2:n yli kahdenkymmenen mallinnetun instrumentin kirjaston kerrotaan kattavan kaikki keskeisimmät, klassisimmat ja halutuimmat bassot – mukaan lukien 5- ja 6-kieliset, nauhattoman jazzbasson sekä akustisen pystybasson.

Käyttäjä voi säätää kaikkia virtuaalisen basson lopulliseen ääneen vaikuttavia osa-alueita, kuten kieliä, kaulaa, mikrofoneja – ja jopa soittajan tyyliä, käden paikkaa ja sormien kosketusta.

Uraauurtavan mallinnusteknologiansa ja groove-toimintojensa ansiosta noin 370 euron hintainen Modo Bass 2 avustaa luomaan kosketinohjauksella realistisia, musikaalisia bassolinjoja, jotka eivät jää kakkoseksi elävän mestaribasistin soittoasuoritukselle. ●

ikmultimedia.com

IK Multimedia Modo Bass 2

KALERVO ”KASSU” HALONEN

• Syntynyt 1953 Oulujärven Manamansalossa. • Tuottanut levyjä muun muassa seuraaville artisteille: **Kirka, Irwin Goodman, Vesa-Matti Loiri, Vicky Rosti, Pepe Willberg, Arja Koriseva, Laura Voutilainen, Mikko Alatalo, Kojo, Markku Aro, Taiska, Kisu, Riki Sorsa, Danny, Muska, Tapani Kansa, Anna Eriksson, Remu Aaltonen, Frederik, Fredi.** • Noin 70 kulta- ja platinalevyä, mun muassa Suomen äänitehistorian myydyin albumi *Jari Sillanpää* (1996). • Noin 2 000 sävellystä, joista tunnetuimpia *Surun pyyhät silmistäni* (Kirka), *Rentun ruusu* (Irwin) ja *Sydämeeni joulun teen* (Vesa-Matti Loiri). • Soittaa tai laulaa yli 1 500 äänitaidalla. • Kuusi sooloalbumia 1979–1986 ja 2004, muun muassa: *Halosta!* ja *Miltä tuntuu, siltä tuntuu rock’n’roll.* • Musikaali *Yö on hellä* (1997).

Kassu Halonen on valmistellut etelän lämmössä elämäkertansa, joka ilmestyy vuodenvaihteen jälkeen Tammen kustantamana. Hän on urallaan ollut näidenkin levyjen tuottajana tai musiikintekijänä.

KUVA: TOMMI SAARELA

KUVA: TOMMI SAARELA

Kassu Halosen Taidetalossa Manamansalossa mestarin kolhiintuneita urkuja ympäröivät kymmenet kulta- ja platinalevyt.

Kevyen musiikin jättiläinen

Kassu Halosta tituleerataan usein maamme menestyneimmäksi äänitetuottajaksi. Eikä syyttä.

Teksti TOMMI SAARELA

Kassu Halonen on 1980–90-lukujen menestynein äänitetuottaja, mutta hän sai iskelmäpopin kiintiönsä täyteen jo vuosituhaten vaihteen jälkeen. Tekijänä kiinnostus on alkanut painottua klassiseen ja lattarimusiikkiin sekä mentorointiin mestari-kisälli -menetelmällä.

Tällä hetkellä työn alla on bändi nimeltä Coodi.

Muistot vauhdikkaista vuosikymmenistä levybisneksen keskiössä ovat Haloselle edelleen rakkaita, lämpimiä ja hauskoja.

Halonen kertoo uransa käynnistyneen **Kirkan** Islandersin urkurina 1970-luvun puolivälissä. Solistin kautta hän tutustui alan mestareihin, joista **Jaakko Salo** oli tärkeimpiä.

Salon oli huomannut Halosen taidot ja ryhtyi antamaan tulokkaalle sovitustöitä. Pian toimenkuva alkoi laantua äänityssessioiden kapellimestariksi eli käytännössä tuottajaksi.

Suurin osa äänityksistä tehtiin Musiikki-Fazerin omassa Takomossa, joka oli käynnistyneessä maan edistynein studio. Sen äänipöytä tarjosi alkeellisen miksausautomaationkin. >>>

Kisu Jernströmin (vas.) ja Kassu Halosen (oik.) säveltämä, Kirka Babitzinin esittämä Surun pyyhät silmistäni -kappale voitti Syksyn säveln lokakuussa 1988 kaikkiaan 32 386 postikorttiaanellä.

>>>

”Muissa studioissa piti harjoitella miksausksen koreografiat etukäteen, että kuka vääntää mitäkin potikkaa. Ja parilla ekalla yrityksellä meni tietysti aina jotain pieleen”, Kassu Halonen nauraa.

Salon vinkistä myös **Toivo Kärki** alkoi jakaa Haloselle sovitus- ja tuotantovastuuta, koska karttoi itse viimeisinä työvuosinaan studiossa istumista. Halonen sai laulut Kärjeltä nuottipaperilla, jonka yläriville oli kirjoitettu melodia ja alariville bassoäännet.

”Tee mitä teet, mutta bassolinjaan et koske. Sitä ei kirjoita paremmin **Jeesus Kristuskaan**”, Kärki ohjeisti kisälliään.

Iskelmästä rockiin

Alkuperäisen leipälajinsa eli rockin piiristä Halonen alkoi saada tarjouksia 1980-luvun taitteessa. Love Recordsin talous oli romahdamassa, ja yhtiöllä oli lupaavia projekteja kesken.

Fazer nappasi Lovelta raspikurkkuisen **Timo Kojon** nauhat, jotka olisivat jääneet pölyttymään konkurssipesään. Nauhoilta Halonen kuuli, että biisit olivat toimivia ja soittajat innokkaita, mutta ilmeisesti kukaan ei ollut ollut heitä vahtimassa.

Tuotantoremontista tuli iso. Ainoastaan Kojon lauluraidat saivat jäädä aika lailla siihen kuntoon, miten ne oli ikuistettu Loven studiossa Vuorimiehenkadulla.

”Niissä oli energiat kohdallaan. Kojohan oli syntynyt rokkitähdeksi, hän oli hyvä keulakuva bändille kuin bändille.”

Nauhoitukset pantiin kuntoon Halosen johdolla Takomossa, ja niistä koostettu Kojon esikoisalbumi *So Mean* sai mahtavan

vastaanoton. Kriitikot ihmettelivät, että kotimaisin voimin kyettiin tuottamaan levy, joka kesti kansainvälisen vertailun. Vuoden 1979 myydyimmäksi rocklevyksi nousseen *So Meanin* todettiin olevan ensimmäisiä suomalaisia levyjä, jotka oli oikeasti tuotettu.

Näkyvä onnistuminen alkoi tuoda Haloselle rockpuolelta lisää tuotettavia, joista läheisimmäksi muodostui uraansa aloitteleva bändi Broadcast. **Esa Kaartamosta, Edu**

”Tuottajan egotrippailu ei saa kuulua levyltä, vaan kaikki hyvä siinä pannaan artistin piikkiin.”

Kettusesta, Kim Lönnholmista ja kump-paneista tuli sittemmin Halosen elinikäisiä työtovereita.

Takaisin aallonharjalle

Halonen pitää ensimmäistä **Irwin Goodmanille** toteuttamaansa albumia *Härmäläinen perusjuntti* käännekohtana urallaan. Ei vähiten siksi, että sitä tehtäessä solmittiin hänen ja **Vexi Salmen** välinen side, joka kesti lujana Salmen kuolemaan asti.

Saatuaan Salmelta toimeksiannon Halonen innostui päivittämään Irwinin soundia, ja alkoi ladata levyille musiikillisesti tanakampaa tavaraa kuin artistin 1970-luvun äänitteillä. *Perusjuntista* tuli Irwinin ensimmäinen kultalevy aikoihin, mutta lopulta Irwin-potin räjäytti neljä vuotta myöhemmin julkaistu *Rentun ruusu*.

”Sitä biisiä oli vaikea äänittää, koska meitä nauratti niin älyttömästi”, kitaristi **Juha Björninen** muistelee. ”Halonen oli tehnyt boogiekuvion molliin, mikä on täysin pökö ajatus. Soittaessani en voinut edes vilkaista ketään vieruskaveria, kun kaikilla repeili poka koko ajan.”

”Ei meillä tekijöillä kellot soineet, että *Rentun ruusu* olisi pitkäsoiton hitti”, Halonen tunnustaa ja nimeää hitintekijäksi **Klaus Thomassonin**, joka oli bongannut laulun pitkäsoitolta ja alkanut veivata sitä radiossa. ”Siinä Vexin ja **Jernströmin Kisun** kanssa tuumattiin, että näköjään tarvitaan radiojuontaja neuvomaan, koska me kolme itämaantietäjää ei itse nähty kultaharkkoa nenämme edessä!”

Albumi ampaisi myyntilistan kärkeen, ja parissa kuukaudessa sitä oli myyty yli 100 000 kappaletta. *Rentun ruususta* tuli vuosikymmenen soitetuimpia lauluja.

Voitto kotiin

Kassu Halonen oli ilman muuta keskeisin taustavaikuttaja Kirkan uralla, ja ehti olla mukana lähes kahdellakymmenellä artistin pitkäsoitolla. Kirkan uusi nousu suomalaisen musiikin tähtitaivaalle alkoi Halosen johdolla raskaan rockin merkeissä 1986, ja jatkui vielä loistokkaammin pari vuotta myöhemmin suomenkielisellä popiskelmällä.

”Se lyhyt jakso, joka *R.O.C.K.*-älpäristä alkoi, oli Kirkalle uran rakkainta aikaa. Hän palasi juurilleen, kunnon rytinään.”

Kun esiintymispaikkoina olivat kuitenkin edelleen tanssiravintolat, englanninkielisen heavyn luukuttaminen ei toiminut. Kirkan keikat loppuivat.

”Mietittiin, millä ilveellä ura nostetaan raiteilleen, keikkailu kun on niin tärkeä osa suomalaisen artistin hommaa. Vexi taisi oivaltaa, että Kirkan on osallistuttava Syksyn säveleen – ja voitettava se.”

Kun oletettu voitokappale oli sävelletty, Halonen esitteli sen pianon säestyksellä artistille, joka tyrmäsi kappaleen täysin. Halonen teki kuitenkin uhallaan kappaleen laulua vaille valmiiksi, ja vastahakoinen artisti houkuteltiin studioon kuuntelemaan lopputulosta.

”Pantiin varalta nauha pyörimään, ja otettiin laulusta yksi treniotto. Sen jälkeen Kirka tuli äänittämöön – jo pikkuisen innostuneena – ja sanoi, että kyllähän tämä toimii. Koska me lauletaan tämä? Vastasin, että ei ei enää koskaan, sinä olet jo laulanut sen, lopullisen version.”

Kertavedolla tulkittu *Surun pyyhät silmistäni* voitti Syksyn säveln suunnitelmien mukaan, ja Halonen tuotti albumin, joka valmistettiin muutamassa viikossa vaihteyönä. Samalla kun ensimmäiset kappaleet oli jo soitettu, ja niitä laulettiin ja miksattiin, viimeisiä vielä sävellettiin ja sovitettiin.

”Jo ennakkotilausten perusteella oli selvää, että se levy tulisi lyömään kaikki ennätykset.”

Surun pyyhät silmistäni nappasikin titelin Suomen myydyimpänä pitkäsoittona, ja siitä tuli ensimmäinen suomalainen levy, jota myytiin yli 200 000 kappaletta. Arvometallina tämä tarkoitti nelinkertaista platinää. Ennätys rikkoutui kahdeksan vuotta myöhemmin, jolloin tangokuninkaan esikoisalbumia *Jari Sillanpää* myytiin yli 270 000 kappaletta. Sekin oli Halosen tuottama.

Tuottaja kantaa vastuun

Halonen sanoo, ettei biisien hinkkaaminen studiossa ole häntä koskaan kiinnostanut, olipa kyse soittamisesta, laulamisesta tai miksaamisesta. Hän mieltää musiikin dokumentiksi ajasta, jolloin se on syntynyt. Siksi ei ole syytä ryhtyä muokkaamaan kertaalleen tehtyä ”paremmaksi”.

”Jos iskee tarve tehdä eri lailla, niin eikö silloin kannata tehdä ihan uusi biisi? Ja on myös turhaa arvostella tekemisiään jälkikäteen, koska lentotuntien karttuessa tulee näkemystä ja alkaa ajatella asioista eri tavalla – ja silloin jokaista biisiä joutuisi muuttamaan loputtomiin.”

”Tuottajan on osattava päättää, että tämä on nyt tässä. En ole myöskään luottanut hokemaan we fix it in the mix, eli että fiboja voisi jättää korjattavaksi miksausvaiheeseen. Minusta kaiken pitää soida jo silloin, kun avataan kanavat ja aletaan miksata.”

Kun Haloselta on kysytty mihin levyllä sitten tarvitaan tuottajaa, hänen vastakysymyksensä kuuluu, että mihin elokuvassa tarvitaan ohjaajaa?

”Elokuvaohjaaja ja levytuottaja tekevät samaa duunia. Tuottaja ottaa vastuun äänitteestä. Jos joudutaan jälkikäteen kysymään, kuka levyn on mokannut, niin vastaus on tuottaja – koska hänellä oli mahdollisuudet toteuttaa kaikki optimaalisesti.”

”Ja vaikka joku levy tosi asiassa saatinkin olla tuottajan luomus, niin tuottajan ei pidä nostaa itseään esiin. Tuottajan egotrippailu ei saa kuulua levyltä, vaan kaikki hyvä siinä pannaan artistin piikkiin. Hän on sen elokuvan päähenkilö!”●

Halonen vieraili viime talvena Irwin Goodmanin perintöä liputtavassa Ryysyrannassa Playa del Inglésissä.

KUVA: TOMMI SAARELA

Apua muusikon jaksamiseen

Henkinenkin hyvinvointi voi olla koetuksella muusikon työssä.

Teksti HEIKKI JOKINEN

Muusikkojen henkinen työhyvinvointi on asia, josta ei paljoa puhuta. Alalla työskentelevät kuitenkin tietävät ammattilaisten kokemat mielen-

terveyden pulmat.

Toukokuussa Muusikkojen liitto käynnisti vuoden loppuun kestävän, henkiseen työhyvinvointiin keskitetyn Skaala-jatkohankkeen. Lähtökohta on tarjota henkistä hyvinvointia tukevia palveluja niille vapaan kentän muusikoille, joille työnantaja ei niitä tarjoa.

”Käytännössä freelance-muusikko putoaa kaikkien työhyvinvointipalvelujen ulkopuolelle”, sanoo hankkeen vetäjä, Muusikkojen liiton freelancekoordinaattori **Jaakko Kämäräinen**. ”Korona oli niin kokonaisvaltainen kriisi, että se teki tilanteen erityisen näkyväksi.”

Psykoterapiaa muusikoille

Pilottiluonteisessa hankkeessa on kolme eri palvelua. Akuutteihin mielenterveyden häiriöihin hankitaan psykologin tai psykoterapeutin apua, tarjotaan välineitä oman työhyvinvoinnin ylläpitoon ryhmätyönohjauksella sekä pyritään saamaan henkinen valmennus osaksi musiikin freelancekenttää, hiukan samaan tapaan kuin urheilijoita valmennetaan henkisesti huippusuorituksiin.

Mukana hankkeessa on Suomen Ohjelmatoimistot ja Agentit ry SOA. Palvelu toteutetaan yhteistyössä Utha Oy:n kanssa. Se on urheilijoiden, taiteilijoiden ja huippusuorituksen parissa työskentelevien henkisen hyvinvoinnin ja terveyden asiantuntija. Rahoituksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö **Sanna Marinin** hallituksen ohjelmaan sisältyvän työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman TYÖ2030 puitteissa.

Koska hanke on vasta pilottivaiheessa, nyt tarjotaan akuutteihin mielenterveyden häiriöihin psykoterapiaa 10 muusikolle, kullekin kuusi terapiakäyntiä. Halukkaita oli runsaasti: ensimmäisen vuorokauden aikana hakemuksia tuli 60.

”Sääli, että valtaosalle oli sanottava, että jätite ilman”, Kämäräinen sanoo. Terapiapalveluiden tuottaminen on kallista, jo pilottivaiheessa kustannukset nousevat kymmeniin tuhansiin euroihin. ”Iso kysymys, kuka tämän jatkossa tarjoaisi.”

Freelancemuusikot ovat välinputoajia, Kämäräinen muistuttaa. Heillä ei ole pitkiä työsuhteita, jotka toisivat mukanaan työterveyspalveluja.

Palveluja bändeillekin

Toinen osa hanketta on tarjota yksilöpalveluja oman henkisen työterveyden tarjoamiseen. Nyt tätä kartoitusta varten tarjottiin kymmenelle muusikolle kerta-tapaaminen psykologin tai vastaavan pätevyyden omaavan kanssa.

Syksyllä käynnistetään samaa tarkoitusta varten vertaisryhmiä. Ne voivat joko olla valmiita ryhmiä, kuten bändejä, tai sitten muista halukkaista koottuja.

Jos bändi lähtee tähän mukaan, se voi asiantuntijoiden avulla käydä läpi omaa tilannettaan ja miettiä, miten kehittää luovaa suorituskyykyä.

”Bändit ovat kompleksisia ja niillä on oma dynamiikkansa sekä vahvat hahmonsa”, ammattimuusikkona itsekin pitkään toiminut basisti Kämäräinen sanoo. ”Uskon, että jos tällainen palvelu olisi kehitetty aikaisemmin, monen bändin hajoaminen olisi voitu estää.”

Bändien ryhmädynamiikka on hyvin erikoislaatuista. ”Usein tullaan apua hakemaan vasta, kun bändi on hajoamispisteessä.”

Joe Berlingerin ja **Bruce Sinofskyn** dokumenttielokuva *Metallica: Some Kind of Monster* (2004) on hieno kuvaus bändin ongelmista ja terapiasta, Kämäräinen sanoo. ”He uskalsivat näyttää vaikeutensa.”

Valmiiden ryhmien lisäksi perustetaan avoimesti koostuvia henkisen valmennuksen ryhmiä. Molempia ryhmiä käynnistetään pilottivaiheessa kolme. ”Samalla seuraamme, mikä kenties yhdistää näitä ryhmiä.”

Kaiken toiminnan luottamuksellisuus on vahva, Kämäräinen painottaa. Siitä huolehditaan jo ilmoittautumisvaiheessa, esimerkiksi hakijoiden tiedot eivät mene projektipäällikö Kämäräiselle vaan ainoastaan alan ammattilaisille.

Urheilua ja musiikkia

Kolmantena osana on tavoite saada henkinen valmennus osaksi musiikinkin kenttää. ”Urheilussa on jo selvää, että huippusuoritukseen valmistaudutaan myös mentaalisesti. Musiikin puolellakin on vastaavia tunteita ja suorituksia.”

”On kiehtovaa miettiä, voisiko isoa konserttia tai kiertuetta varten tarjota välineet henkiseen valmistautumiseen. Varsinkin

”Outoa, että henkisesti rasittavalla alalla ei ole tukipalveluja”, sanoo Jaakko Kämäräinen.

KUVA: TERO AHONEN

nuoret artistit heitetään valmistautumatta syvään päätyyn, ainakin jos suosio on äkillinen. Voisi olla hyvä tietää, että tukea on tarjolla.”

Kahden vuoden korona-aika koetteli muusikkoja kovalla kädellä. ”Tänä aikana tapahtui ammatillisen identiteetin järkkyminen ja koettiin tukimuotojen pettäminen sekä kulttuurin alan väheksyntä. Kaikki tämä voi tulla mieleen, kun nyt pitäisi olla lähdössä tositoimiin.”

Koronasta seurasi paradoksi, Kämäräinen sanoo. ”Kahden vuoden tekemättömyys aiheutti aika paljon uupumusta.”

Vaikka ammattiliitto koetti auttaa jäseniään kaikin tavoin kriisiaikana, pulmat ja kysymykset olivat runsaita sekä vaikeita. ”Pandemian aikana oli aikoja, jolloin jaksettiin pitää ääntä ja koota yhteistä rintamaa. Välillä taas vaivuttiin apatiaan.”

Tautitilanteen lainehtiminen kasasi pettymyksiä. ”Meilläkin oli keikka, joka siirrettiin kuusi kertaa ja lopulta peruttiin”, **Olavi Uusivirran** orkesterissa soittava Kämäräinen kertoo. Kaikki nämä kokemukset vaikuttivat muusikkojen ammatti-identiteettiin.

Kestääkö nuppi?

Freelancekoordinaattori Jaakko Kämäräinen on koko ajan yhteydessä liiton jäseniin. Eteen tulevat pulmat ovat niin monia ja vaikeita, että hän sanoo tuntevansa olevansa välillä kuin *Kummeli*-huumorisarjan jokaisen alan erityisasiantuntija **Jaakko Parantainen**.

”Tuntui, että moni asia oli mahdollon, ei voinut auttaa. Onneksi on ilon hetkiäkin, kun jäsen viestii, että asia on hoitunut antamillamme eväillä.”

Työ Muusikkojen liitossa sai Kämäräisen opiskelemaan työnohjaajaksi. ”Sen voi ehkä liittää freelancekoordinaattorin toimenkuvaan, voisi auttaa laajemmin jäseniä.”

”Olen työskennellyt 20 vuotta freelance-alalla ja vasta nyt havahduin: outoa, että henkisesti rasittavalla alalla ei ole tukipalveluja.”

”Alalle vain tullaan ja toimitaan niin kauan kuin nuppi kestää.” ●

”Jokainen ymmärtää, että henkinen työhyvinvointi on osa työkykyä”, sanoo Miika Tarhio.

KUVA: TERO AHONEN

APUA SAIRAUSKASSALTA

MUUSIKKOJEN LIITTO ylläpitää jäsenilleen omaa sairauskassaa. Se on niin sanottu täydennyskassa eli korvaa kassan säännöissä määrättyjä terveyden hoitamiseen liittyviä kuluja siltä osin kuin Kela tai työnantaja ei tätä tee. Turva on siis lakisääteistä turvaa täydentävä. Tällaisia korvauksia ovat muun muassa työkyvyttömyysajan päiväraha Kelan omavastuupäivien ajalta ja osittainen hammashoidon korvaus ja muusikolle elintärkeään kuuloon liittyvät tutkimukset sekä osa kuulosuojaimien ja korvamonitorien hankinnasta.

Toimintaa säätelee vakuutuslakisääteinen kassaa valvoo Finanssivalvonta.

Muusikkojen Sairauskassa kuuluu Vakuutuslakisääteiseen yhdistykseen, jossa on 115 jäsenkassaa. Niistä monella on vanhat perinteet, esimerkiksi yhä toimiva Nokian Paperi-väen Sairauskassa perustettiin 1880.

SÄÄNTÖMUUTOS TEHTY

Koronarajoitusten jatkuessa Muusikkojen liitossa todettiin kentältä saatujen tietojen perusteella, että muusikot eivät saa riittävästi apua henkisen terveyden palveluissa.

Psykiatriseen kuntoutukseen pääsy Kelan kautta edellyttää kolmen kuukauden hoitajaksoa asiantuntijalääkärin kanssa.

Jos sinne pääsemiseksi oli käytävä yksityislääkärillä, se tuli kalliiksi. ”Kulut saattoivat olla 500–600 euroa ja pitkän työttömyyden kurittamille se oli kova suonenisku,” sanoo liiton Senior Adviser **Miika Tarhio**.

Liitto halusi helpottaa tilannetta lisäämällä kassan tukimuotoihin kuntoutuspsykoterapian b-lääkärinlausuntojen hankkimisesta aiheutuneiden kulujen korvauksen.

Kassa muuttikin sääntöjään tänä keväänä. Jatkossa se voi – uusien sääntöjen tultua hyväksytyksi Finanssivalvonnassa – tukea tällaisen lausunnon hankkimista yksityislääkäriltä 160 eurolla vuodessa. Miika Tarhio toivoo, että muutos toivon mukaan helpottaa ja nopeuttaa muusikkojen psykoterapiaan pääsyä.

”Mielenterveyden ongelmat ja masennusdiagnoosit ovat yleisemminkin median tietojen mukaan lisääntyneet”, Tarhio sanoo. ”Kassan sääntömuutos on yritys kiinnittää siihen huomiota omalta osaltamme. Jokainen ymmärtää, että henkinen työhyvinvointi on osa työkykyä.” ●

Heikki Jokinen

Post-korona. New Digital Era. Katalogit. Ääniteilmoitus. RDx. S
Soittolista. Instagram. Tilitykset. Master-oikeudet. VRDP. Biisi
Työttömyys. NFT. Youtube. Pressi. Inflaatio. Muusikko. Taust
Tuotanto. Lupa. Studio. Portaali. Musiikkivideo. Tekijänoikeus

Kesäisen lämmिन kiitos!

Kiitos, että saimme teiltä Gramex kuuntelee
-kyselyyn yli 1 200 arvokasta vastausta.
Voit lukea tulosityhteenvedon tämän lehden
sivulta 14. Tästä on hyvä jatkaa!

Pauliina Koskela, Juha Mertala ja Matti Viljasalo
voittivat kyselyn vastaajien kesken arvotut
elämispalkinnot. Onnea voittajille.

Gramexin asiakaspalvelu on suljettu juhannuksena 24.6.
ja keskikesällä 11.7–22.7. Muutoin palvelemme normaalisti.
Hyvää ja aurinkoista kesää!